

ĮVYKIAI, PROBLEMOS, NUOMONĖS

- LIETUVIŲ MOKYTOJŲ KONFERENCIJA – **Irena Gasperavičiūtė** 3
 X LENKIJOS LIETUVIŲ ŠV. KAZIMIERO DRAUGIJOS SUVAŽIAVIMAS –
Janina Macukonienė 9

MINĖJIMAI

- SEINUOSE PAMINĖTOS VYSKUPO ANTANO BARANAUSKO MIRTIES
 METINĖS – „**Aušros**“ inf. 6

JUBILIEJAI

- „VEIKĖME, KAD IŠLIKTUTE LIETUVIAIS?“ – **Bronius Makauskas** .. 12

KULTŪROS BARUOSE

- SEINŲ „LIETUVIŲ NAMŲ“ KAPELOS IR ŠOKĖJŲ JUBILIEJUS – **Dalia**
Astrauskienė 14

ŠVIETIMAS

- ŽINIŲ APIE LIETUVĄ KONKURSAS-VIKTORINA PUNSKO LICĖJAUS
 MOKINIAMS – **Birutė Vaičiulienė** 16
 LIETUVOS KARIUOMENĖS DIENA – **Seinų lietuvių „Žiburio“**
mokyklos inf. 18

ŽMONĖS

- ZENONAS KNYZA: MAN GARBĖ BŪTI LIETUVIU – **Irena Gasperavi-**
čiūtė 19
 SUVALKŲ TRIKAMPIO IŠEIVIAI KANADOJE – **Vytautas Pečiulis** 22

IŠĖJĘ NEGRĮŽTI

- IŠKELIAVO VIENA PIRMŲJŲ „GIMTINĖS“ ANSAMBLIO DALYVIŲ –
 ZOFIJA JUDICKIENĖ – **Aldona Vaicekauskienė** 25

SKELBIMAI

Viršeliuose:

Minint vysk. A. Baranausko 120-ąsias mirties metines (Dalios Astrauskienės nuotr.)

Prie Lietuvos savanorių kapų Seinuose Lietuvos kariuomenės dienos proga (Irenos Gasperavičiūtės nuotr.)

REDAKCIJOS ADRESAS

16-515 Puńsk,
 ul. A. Mickiewicza 23
 tel. (+48) 87 5161 416
 www.e-ausra.pl
 ausra@o2.pl

LEIDŽIA

Lenkijos lietuvių draugija
 16-500 Sejny,
 ul. Wileńska 9
 tel. / faks. (+48) 87 5162 125

Vyr. redaktorė Irena Gasperavičiūtė
 Redakcijos sekretorė Alicija Krakauskienė
 Stilistė, korektorė Birutė Burdinaitė-Ołów
 Techn. redaktorė Aldona Jonušonytė
 KORESPONDENTAI: Petras Maksimavičius,
 Rasa Žukauskienė, Jurgita Stankauskaitė

Spausdino „Aušros“ leidyklos spaustuvė.

Numeris pasirašytas spaudai 2022-12-05

Rankraščiai taisomi ir trumpinami redakcijos
 nuožiūra. Redakcijos ir leidinio rėmėjų nuomonė
 nebūtinai sutampa su autorių nuomone.

Lenkijos lietuvių draugijos sąskaita

BS Sejny, ul. Powstańców Sejneńskich 1, 16-500 Sejny
 Nr. 23 93540007 0000 0000 0198 0002
 SWIFT / BIC kodas POLU PL PR

Publikacija yra žodyje jedyne pogrądy autorų i nie moze byc utozsamiana z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnetrznych i Administracji.

Projektą „Lenkijos lietuvių tautinio sąmonin-
 gumo ugdymas“ iš dalies remia Spaudos, radijo
 ir televizijos
 rėmimo fondas
 (gauta parama per
 projekto įgyven-
 dinimo laikotarpį
 – 8000 eurų).

SPAUDOS,
 RADIJO IR
 TELEVIJOS
 RĖMIMO
 FONDAS

Mieli skaitytojai!

IRENA GASPERAVIČIŪTĖ

Įžengėme į advento laikotarpį sekmadienį meldamiesi už a. a. Prelatą Edmundą Putrimą, o Seinuose už čia palaidotą garsų anykštėną vysk. Antaną Baranauską, minėdami jo 120-ąsias mirties metines. Apie šią asmenybę ir praėjus daugiau nei visam amžiui vis kalbama, leidžiamos knygos, rašomi straipsniai. Neabejotina, kad vyskupo įnašas į lietuvių tautos, tuo pačiu žmonijos, kultūrą yra reikšmingas. Šįkart sulaukėme ir Seinų savivaldybės indėlio įamžinant garsaus lietuvių poeto atminimą. Miesto burmistras žadėjo dar šiais metais išleisti proginę monetą su Antano Baranausko atvaizdu, padovanoto „Lietuvių namams“ paveikslą – vyskupo portretą trispalvės fone. Gaila tik, kad G. Jokubonio sukurtas granitinis paminklas vis dar skendi tamsoje. Buvo gera proga pasitinkant svečius iš Anykščių pasigirti nauju apšvietimu. Deja, taip neįvyko. Manau, kad Seinuose minėtasis paminklas pats vertingiausias ir įdomiausias. Kita vertus, vargu ar šiame mieste yra buvusi kita tokios erudicijos, tokia kūrybiška asmenybė, su tokiu indėliu į literatūrą, kalbotyrą kaip Baranauskas.

Smagu, kad minint Seinų vyskupo mirties metines „Lietuvių namų“ salėje susirinko nemažai žmonių. Būna, kad vertingi ir įdomūs renginiai beveik nesulaukia žiūrovų.

Kita tema yra šv. Mišios dviem kalbomis. Kai kurie lietuviai piktinasi, kai vienintelės šv. Mišios lietuvių kalba būna sujungiamos su lenkiškomis, ir tada visai atsisako jose dalyvauti. Nepamirškime, kaip sunkiai lietuviai kovojo už teisę melstis gimtąja kalba šioje šventovėje. Būtų įdomu sužinoti Jūsų, mieli Skaitytojai, nuomonę šiuo klausimu.

Lietuvių mokytojų konferencija

SPAUDOS,
RADIO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

IRENA GASPERAVIČIŪTĖ

Seinų lietuvių „Žiburio“ mokykla surengė tradicinę Lietuvių mokytojų konferenciją, kuri vyko š. m. lapkričio 19 d. Seinų „Lietuvių namuose“.

Renginio pradžioje sugiedojus Lietuvos himną dr. Bronius Makauskas priminė tą savaitę amžinybėn iškeliauvusio Prelato Edmundo Putrimo asmenybę, jo atminimą pagerbėme minute tylos. „Žiburio“ mokyklos mokiniai su vadovu Arnoldu Beinariu ragų garsais apraudojo Prelato Edžio netektį.

Konferencijos pagrindinė tema buvo „Lietuvos katalikų bažnyčios kronikos“ 50-metis. Garbės svečias – pirmasis ir pagrindinis „Lietuvos katalikų bažnyčios kronikos“ redaktorius Kardinolas Sigitas Tamkevičius, kuris labai įdomiai ir nuosekliai papasakojo savo atsiminimus nuo

„Kronikos“ pradžios iki suėmimo, tardymo, kalinimo Uralo lageriuose ir tremtyje važiuojant į Tomsko sritį. Tai buvo neįkainojamos vertės susitikimas ir patirtis bei galimybė pažinti istoriją tiesiogiai klausantis jos dalyvio, kuris patyrė ir prasmingo darbo džiaugsmą, ir bausmės kartumą. Vėliau jau laisvai bendraujant Kardinolas pasakys, kad savo gyvenimo kelyje nieko nekeistų.

Jo Eminencija Kardinolas Sigitas Tamkevičius, pradėdamas pasakojimą apie „Lietuvos katalikų bažnyčios kroniką“, pirmiausiai pamini glaudžiai su Seiniais susijusį kunigą Reitelaitį, kuris klebonavo jo parapijoje ir, galima sakyti, pastatė Krikščionių bažnyčią bei savo pavyzdžiu paskatino tuomet jauną S. Tamkevičių rinktis dvasininko kelią. Surašiau visą Jo Eminencijos Kardinolo papasakotą

Lietuvių mokytojų konferencijos dalyviai

Irenos Gasperavičiūtės nuotr.

Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos skudutininkai su mokytojais I. Vilkeliene ir A. Beinariu

istoriją, tad ir pateikiame ją. Kitus konferencijos pranešimus: Arnoldo Beinario „Kompozitoriaus Pranciškaus Beinario gimimo 100-metis“ ir Dalios Makauskienės „Punsko šnektos ypatumai ir jų kaita“, pasistengsime „Aušroje“ išspausdinti atskirais straipsniais.

Renginyje dalyvavo apie 60 Punsko Dariaus ir Girėno pagrindinės mokyklos, Punsko Kovo 11-osios licėjaus, Punsko vaikų darželio, Suvalkų vaikų darželio, Vidugirių pagrindinės mokyklos, Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos mokytojų. Jį papuošė Seinų lietuvių „Žiburio“ mokiniių koncertas. Moksleivius paruošė vadovai: Inga Makūnaitė, Arnoldas Beinaris, Juozas Pileckas. Konferenciją moderavo Algirdas Vaicekuskas ir Irena Gasperavičiūtė.

Konferencijos rėmėjas – Lietuvos Respublikos konsulas Seinuose. Jo vadovui Genadijui Mackeliui, kuris pasveikino konferencijos dalyvius ir pats dalyvavo iki renginio pabaigos, tariame nuoširdžiai aciū!

KARDINOLAS SIGITAS TAMKEVIČIUS: BUVAU DRĖSUS – DAR NESĖDĖJĘS LAGERY

Ėmiausi iniciatyvos leisti pagrindinį leidinį. Buvau drėsus – jaunas ir dar nesėdėjęs lagery. Parengęs pirmą numerį važiauvau į Nemunėlio Radviliškį (ten buvo ištremtas vyskupas Vincentas Sladkevičius), norėjau pasitarti, žinojau, kad vyskupas drėsus ir nieko nebijantis, parems idėją leisti pagrindinį laikraštį apie persekiojimus

Katalikų Bažnyčioje. Jis pavartė, paskaitė ir pasakė, kad šis leidinys galėtų vadintis „Kronika“. Nors iš pradžių buvau sugalvojęs kitą pavadinimą, paklausiau vyskupo pasiūlymo, tik pridėjau žodžius „Lietuvos katalikų bažnyčios“, kai kuriuos tekstus išėmiau, kitus pridėjau. Pirmas numeris pasirodė 1972 metų kovą. Parašiau, kad kovo 19 d. – per Juozines. Bendraminčio kunigo Juozo Zdebskio garbei. Tuomet jis kalėjo lagery. Turėjome kopijavimo aparatą, tad pirmo numerio pagaminom 100 egzempliorių. Mums buvo svarbu, kad šis leidinys pasiektų užsienį, tada žinia eis per visą pasaulį. Taip ir atsitiko. Kiekvieną „Kronikos“ puslapį nufotografavau – visas numeris tilpo vienoje fotojuostelėje. O tą juostelę nesudėtinga paslėpti kur nors suvenyre. Važiauvom į Maskvą. Akredituoti užsienio žurnalistai palaikė ryšį su Maskvoje gyvenančiais mūsų bičiuliais rusų disidentais A. Sacharovu, S. Kovaliovu. Per juos perduodavom perfotografuotą „Kroniką“. Buvo daug džiaugsmo, kai 1972 m. „Amerikos balsas“ pranešė, kad Vakaruose gautas pirmas „Kronikos“ numeris. Ten buvo užfiksuoti sovietų daromi nusikaltimai ir informacija apie tai pasiekė Vakarus!

Ten „Kronika“ buvo verčiama į anglų kalbą ir ją išleisdavo 4–6 tūkst. egzempliorių tiražu. „Kronikos“

Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos trečiokai

Pirmoje eilėje iš kairės: kunigas J. Kalinovskij, Kardinolas S. Tamkevičius, LR konsulas Seinuose G. Mackelis

medžiagą spausdino Amerikos lietuvių leidiniai – „Draugas“, „Darbininkas“, ji pasiekdavo Vatikano radiją. Pradžioje surinkti persekiojimo faktus buvo ganėtinai sudėtinga – juk negalėjau viešai pasiskelbti, kad esu redaktorius ir renku medžiagą. Per 2 mėnesius pasisekdavo surinkti medžiagą vienam numeriui.

KGB, vykdydama kratą, surado „Kronikos“ pirmą numerį ir iškėlė baudžiamąją bylą. Kaltinimas – antitarybinė propaganda, siekiant susilpninti tarybų valdžią. Už tai grėšė 10–15 metų laisvės atėmimo. Tai gi žinojau: jeigu sugautų, gausiu 10 metų. Buvau jaunas – tai didelės baimės nebuvo. Galvojau, kad gal 2–3 metus pasiseks mums leisti „Lietuvos katalikų bažnyčios kroniką“. Žinijome, kad Maskvoje leidžiamus pagrindžio leidinius susekdavo per 2–3 metus. Maniau, ir čia bus tas pats. Prie „Kronikos“ vairo išbuva 11 metų. Mane suėmė ne už redagavimą, pagal jų „ekspertus“,

„Kronikoje“ mano buvo 4 straipsniai. Kaltinamas buvau už dalyvavimą katalikų komiteto veikloje. Penki kunigai įkūrėme komitetą katalikų teisėms ginti. Rašydavom raštus, išskaičiuodavom, kur pažeidžiamos teisės. Iškviėtė mane ir Svarinską, įspėjo, kad jei nenutrauksim savo veiklos, gausim po 10 metų. Mus pakentė 5 metus. Mat areštuoti kunigus labai nepopuliaru, kyla žmonių nepasitenkinimas.

Kai į valdžią atėjo Andropovas (buvęs Sovietų Sąjungos KGB viršininkas), ėmė areštuoti rusų disidentus, mūsų draugus. 1983 metais areštavo kun. Alfonsą Svarinską. Po metų, kai jį teisė, teismo salėje areštavo mane. Man pasiūlė, kad išpirkčiau savo kaltę, pasiūlėčiau kaip Dmitrijus Dudko. Reikėjo pakalbėti per televiziją, kad klydau, kad atgailauju, ir taip išsipirkčiau laisvę. Atsisakiau tokios laisvės, sakiau, kad kovojau ne prieš tarybų valdžią, o už Katalikų Bažnyčią.

Tardymas buvo labai sunkus: jie

nori išgauti informaciją, tu nori nieko nepasakyti – vyksta kova. Mano „nusikaltimo“ byloje buvo ir užsienyje leistų „Kronikos“ tomu.

Teismas davė bausmę: 6 metus griežto režimo lagerių ir 4 metus tremties. Uralas. Pirmasis, kur patekau, buvo 37 lageris. Čia buvo žymiai lengviau nei tais tardymo mėnesiais. Lageryje įsigudrinau aukoti šv. Mišias. Paplotėlių atsiųsdavo arba kioskelyje pirkau tokius kvietinių miltų riestainiukus, kurie atstojo paplotėlius. Vyną dariau pats. Buvo galima gauti 2 kg džiovintų vaisių, tai man atsiųsdavo džiovintų vynuogių (razinų). Iš jų ir dariau vyną. Mano vyną prižiūrėtojai kartais atimdavo. Tai dariau mažais kiekiais. Vyno iš tų 2 kilogramų razinų turėjo užtekti visiems metams Mišioms. Man leido turėti maldaknygę. O Mišios lageryje buvo didžiulė atrama. Kaip bebūtų – laikaisi Viešpaties rankos ir žinai, kad viskas išeis į gera.

Keletą kartų mane atsivežė į Vilnių ir agitavo rašyti malonės prašymą. Aš atsisakiau tai daryti. 1988 metais pasibaigė mano lagerio bausmė. Vežė į tremtį, į Tomską, upe dar nebuvo nuėję ledai, tai paliko mane kalėjime. Klausė, ar noriu būti vienas, ar su kitais kaliniais. Nenorėjau kalėti su kitais iš patirties – apgyvendindavo su kriminalistais, žmogžudžiais, kuriems kitų kankinimas teikė malonumą. Tomsko kalėjime pabuvau kelias savaites. Po to liepė ganyti veršius, tačiau netrukus nuvežė į fabriką ir turėjau gaminti ledo rutulio lazdas. Spalio pabaigoje iškviėtė į policijos nuovadą ir pranešė, kad panaikinta likusi bausmė ir galiu grįžti namo. Vilniuje draugai sutiko jau su trispalve.

Tie metai, kai buvau kalinamas – tai buvo Dievo malonės metai. Už „Kroniką“ nukentėjo būrys žmonių. Per tuos „Kronikos“ metus aplink mane buvo būrys gerų, pasiaukojusių žmonių – tai Dievo dovana. Vienas nieko negalėjau padaryti, o sujungus jėgas – visai kas kita.

Seinuose paminėtos vyskupo Antano Baranausko mirties metinės

„AUŠROS“ INF.

2022 m. lapkričio 26 d. suka-ko 120-osios lietuvių poeto ir Seinų vyskupo Antano Baranausko mirties metinės. Šia proga A. Baranausko ir A. Vienuolio-Žukausko memorialinis muziejus Anykščiuose ir Vysk. A. Baranausko fondas „Lietuvių namai“ Seinuose lapkričio 27 d. surengė popietę, kurios metu buvo pagerbtas šios iškiliios asmenybės atminimas.

Anykštėnai drauge su Vysk. A. Baranausko fondo „Lietuvių namai“ atstovais gėlėmis papuošė A. Baranausko paminklą bei jo palaidojimo vietą Seinų bazilikos Švenčiausiosios Mergelės Marijos koplyčioje. Prie vyskupo paminklo

Pranešimą skaito (iš kairės) A. Baranausko ir A. Vienuolio-Žukausko memorialinio muziejaus direktorius A. Verbickas ir Vilniaus universiteto mokslininkė dr. I. Liepaitė

Seinų miesto burmistras A. Nowalski

gėles padėjo taip pat Seinų miesto burmistras A. Nowalski (A. Nowalski). Seinų bazilikoje atnašautos šv. Mišios lenkų ir lietuvių kalbomis. Jas aukojo Elko vyskupas J. Mazur. Mišių metu giedojo Seinų bažnytinis choras ir Anykščių ansamblis „Valaukis“.

Elko vyskupas pamokslo metu pristatė A. Baranausko asmenybę. Priminė, kad jis pasižymėjo ypatinga erudicija, domėjosi tiksliais mokslais, kalbininkų darbais, literatūra. Šiais ir kitais klausimais susirašinėdavo su iškiliais to meto Europos universitetų mokslininkais. Vyskupas J. Mazur pamokslo metu akcentavo taip pat A. Baranausko pastangas vienyti lietuvius ir lenkus, slopinti kylančius tarpusavio konfliktus XIX a. pabaigoje. Pasak jo, dėl to jį privalo gerbti ir jo vertybėmis

vadovautis tiek lenkai, tiek lietuviai. Vyskupas taip pat prisiminė prieš 20 metų Seinų bazilikoje vykusias iškilmes, skirtas 100-osioms A. Baranausko mirties metinėms. Citavo tuo metu šv. Mišias atnašavusių Vilkaviškio vyskupo R. Norvilos ir Elko vyskupo E. Samsel mintis. Ragino ir toliau vadovautis krikščioniškomis vertybėmis, stiprinti bendruomeniškumo ryšius.

Pasibaigus šv. Mišioms „Lietuvių namuose“ vyko popietė. Jos metu prisiminti A. Baranausko gyvenimo, darbo ir kūrybos metai, einant Seinų vyskupo pareigas.

Antano Baranausko paveldo tyrėjai – Vilniaus universiteto bibliotekos Rankraščių skyriaus vadovė dr. Inga Liepaitė bei A. Baranausko ir A. Vienuolio-Žukausko memorialinio

muziejaus Anykščiuose direktorius Antanas Verbickas – surengė dialogą „Antanas Baranauskas Seinų vyskupo soste“. Remdamiesi išlikusiais vyskupo laiškais ir kitais dokumentais, jie atkūrė paskutinius penkerius jo gyvenimo metus, praleistus Seinuose, pristatė čia nuveiktus darbus, daugiausia – vertimus į lietuvių kalbą. Pateikė įdomius faktus, mažiau žinomomis detalėmis praplėtė žinojimą apie patį A. Baranauską.

Anykščių kultūros centro folkloro ansamblis „Valaukis“ (vad. Regina Stumburienė) atliko specialią A. Baranausko atminimui skirtą meno programą. Ansamblio giesmės nuskambėjo ir prie vyskupo kapo Seinų bazilikoje.

Į Seinus iš Anykščių taip pat atkeliavo vienos dienos paroda. Joje eksponuotos svarbiausios A. Baranausko asmeninės bibliotekos knygos. Šiuo metu knygos saugomos A. Baranausko ir A. Vienuolio-Žukausko memorialiniame muziejuje Anykščiuose, tačiau, kaip pabrėžė anykštėnai, jos tikriausiai daugiau kaip prieš šimtą metų buvo skaitomos Seinuose. A. Baranauskas, gyvendamas ir dirbdamas Seinuose, be jokios abejonės, jomis naudojosi ruošdamas pamokslus ar kitus pamokymus kunigams ir pasauliečiams. Knygose išlikę pačio vyskupo

ranka rašyti įrašai ir informacija, kad jos priklauso jo bibliotekai. Deja, vienos dienos paroda turėjo iškeliauti į Anykščius, kadangi tai labai vertingi ir akylai saugomi eksponatai. Anykštėnai atvežė taip pat nemažai naujausiais laikais išleistų knygų apie A. Baranauską, kurias išdalijo renginio dalyviams.

Vyskupui ir poetui skirtą nuotraukų parodą surengė „Lietuvių namų“ kolektyvas. Joje randame ne tik vyskupo portretus, bet taip pat seminaristų, seminarijos profesorių nuotraukas. Paroda eksponuojama „Lietuvių namų“ antrajame aukšte ir kurį laiką ją dar bus galima lankyti.

Renginio dalyvius sveikino Anykščių rajono meras Sigutis Obelevičius bei Seinų miesto burmistras Arkadiušas Novalskis (Arkadiusz Nowalski), kurie deklaravo tolesnį bendradarbiavimą bei pabrėžė Antano Baranausko dvasinio palikimo svarbą abiejų tautų gyvenime. Seinų miesto burmistras paskelbė, kad artimiausiu metu ruošiamasi nukalti kolekcinę monetą, kurioje bus pavaizduotas A. Baranauskas.

Minėjime dalyvavęs LR konsulato Seinuose vadovas Genadijus Mackelis padėkojo už vyskupo A. Baranausko atminimo įamžinimą, paminklo statybos iniciatoriams bei Seinų ir Anykščių savivaldybėms

už bendradarbiavimą. Ragino dar labiau plėsti kultūrinius ir turizmo ryšius. „Vyskupas Antanas Baranauskas buvo įvairiapusis, jo asmenyje matome religingą žmogų, bet jo veikla neapsiribojo tik pašaukimu. Jo darbai puoselėjant lietuviybę, literatūrą ir net domėjimasis tiksliais mokslais suvaidino didelį vaidmenį lietuvių ir lenkų katalikų kultūriniam paribio gyvenime“, – teigė konsulato vadovas.

Vysk. A. Baranausko atminimui Seinuose surengta popietė dar kartą atskleidė, kokį svarbų vaidmenį lietuvių kalbos plėtrai, tautinių ir krikščioniškų vertybių puoselėjimui suvaidino čia gyvenę ir dirbę žmonės. Kaip sako patys anykštėnai, A. Baranauskas paliko nemažai užmintų, bet neįmintų mįslių. Jas iš religinio ir tautinio gyvenimo dešimtmečiai pamazū perkėlė į istorikų, kultūrologų, literatų veikalus. Jo atminimas tapo ir nuolatinio svarstymo objektu tiek lietuvių, tiek lenkų bendruomenėse. Nuolat grįžtama prie giesmininko kelio, kuris buvo margas ir palikęs gilų pėdsaką laikmečio žemėlapyje.

Netikėtą dovaną „Lietuvių namams“ A. Baranausko mirties metinių proga skyrė Seinų miesto burmistras Arkadiušas Novalskis ir Seinų kultūros centro direktorius Dorianas Krause (Dorian Krause). Tai geoforos technika atliktas Antano Baranausko portretas trispalviame (geltonos, žalios ir raudonos spalvų) fone. Autorė Eva Markievič-Adamčevska (Ewa Markiewicz-Adamczewska), vadovė Julia Labanovska (Julia Łabanowska). Šis portretas ir buvo renginio scenografija.

Vyskupas A. Baranauskas gyveno ir dirbo Seinuose 1897–1902 metais. Palaidotas Seinų katedros koplyčioje. 1999 m. Seinuose iškilmingai atidengtas paminklas A. Baranauskui. Jo autorius – skulptorius Gediminas Jokūbonis. Nuo 2000 m. mieste veikia Vysk. Antano Baranausko fondas

„Valaukis“

Seinų katedroje prie vysk. Antano Baranausko palaidojimo vietos

„Lietuvių namai“ Seinuose, kuris rūpinasi ne tik kultūros paveldo saugojimu, lietuvių poeto ir Seinų vyskupo A. Baranausko nuveiktų darbų populiarinimu, bet ir lietuvių švietimo plėtra.

Baigiantis minėjimui buvo apdovanoti mokiniai – piešinių konkurso „Sūduvių veikla Seinuose“ laureatai. Vysk. Antano Baranausko fondas rugsėjo mėnesį paskelbė piešinių konkursą mūsų krašto lietuviškų mokyklų mokiniams. Jis skirtas Sūduvos metams paminėti. Mums ši tema aktuali tuo, kad buvusioje Seinų kunigų seminarijoje mokėsi bei Seinuose dirbo iš Sūduvos krašto kilę žmonės: „Tautiškos giesmės“ autorius Vincas Kudirka, poetas ir rašytojas Vincas Mykolaitis-Putinas, prelatas Juozas Laukaitis, kuris bendradarbiavo 1906 m. Seinuose steigiant „Šaltinio“ spaustuvę ir buvo pirmasis „Šaltinio“ redaktorius, bei daug kitų šviesuolių. Konkurso užduotis buvo supažindinti vaikus su Seinų istorija ir pajusti ryšį su Sūduvos kraštu.

Konkursui pateikti 42 darbai iš Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos, Vidugirių pagrindinės mokyklos bei Punsko Dariaus ir Girėno pagrindinės mokyklos. Komisiją sudarė: Marijampolės meno mokyklos direktorius Valentinas Butanavičius, jo pavaduotoja Kristina Strolienė bei mūsų krašto etnografe, istorijos

mokytoja Nastutė Sidarienė.

Piešinių konkurso „Sūduvių veikla Seinuose“ laureatai:

- I–III klasių mokinių grupėje I vietą laimėjo Amelija Sinkevičiūtė–Nevulytė iš Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos, II vieta skirta Samantai Skripkaitei iš Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos, III – Ernestui Berneckui iš Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos; Viktorijai Petruškevičiūtei komisija skyrė pagyrimą už „drąsią“ piešinio kompoziciją;

- IV–V klasių mokinių grupėje I vietą laimėjo Lena Krakauskaitė iš Punsko Dariaus ir Girėno pagrindinės mokyklos, II vietą Karina Berneckaitė iš Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos, III – Izabelė Dabulytė iš Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos; Dainiui Grigučiui komisija skyrė pagyrimą už „filosofinę“ piešinio išraišką;

- VI–VIII klasių mokinių grupėje visas vietas pelnė „Žiburio“ mokyklos mokiniai: I vietą Nicolė Valinčiūtė, II – Viktoras Krakauskas, III – Hania Brzezinska.

Mokiniams talkino mokytojos: Seinuose Irma Čokailienė, Punske Violeta Vainienė. Sveikiname nugalėtojus!

Konkurso „Sūduvių veikla Seinuose“ laureatai

X Lenkijos lietuvių šv. Kazimiero draugijos suvažiavimas

JANINA MACUKONIENĖ

Artėjant metų pabaigai gausėja renginių, o draugijos rengia ataskaitinius susirinkimus, jubiliejus ar suvažiavimus. Eilė suvažiavimui atėjo ir Lenkijos lietuvių šv. Kazimiero draugijai (ji juos organizuoja kas treji metai).

Jubiliejinis suvažiavimas vyko lapkričio 12 d., šeštadienį, ir tradiciškai prasidėjo šv. Mišiomis Seinų bažnyčioje. Kunigas Jaroslavas Kalinovskij pasakė prasmingą pamokslą, kuriame pristatė šventojo Kazimiero nuopelnus ir sugretino jį su šventuoju Juozapu, tą dieną paminėtu liturgijoje.

Po šv. Mišių visi suvažiavimo delegatai ir svečiai susirinko „Lietuvių namų“ didžiojoje salėje. Pagal mandatų komisijos skaičiavimus, iš 55 kviestųjų atvyko 41 delegatas. Buvo taip pat garbingų svečių: Seinų apskrities vadovo pavaduotojas

Antanas Baudys, Lenkijos lietuvių bendruomenės pirmininkė Jolanta Malinauskaitė-Vektorienė, Lenkijos lietuvių draugijos pirmininkas Robertas Slovikas, istorikas, mūsų krašto bičiulis Gintautas Šapoka. Po įžangos žodžių ir susirinkusiųjų pasveikinimo pirmininkas Algirdas Vektorius priminė pastaraisiais metais išėjusius Anapilin: aktyvų draugijos bendradarbį ir bičiulį Alfonsą Vitkauską, kunigą Alfonsą Jurkavičių, buvusį „Šaltinio“ redaktorių Eugenijų Petruškevičių ir Šv. Kazimiero draugijos atgaivinimo iniciatorių Algirdą Skripką. Mirusiuosius pagerbėme minute tylos. Buvo suteiktas balsas svečiams. Šie sveikino suvažiavimo dalyvius, kalbėjo apie draugijos veiklos reikšmę ir pasiekimus, linkėjo vaisingų darbų.

Pirmininkui pasiūlius, suvažiavimui pirmininkauti buvo išrinkti

Robertas Vektorius ir Elena Vasiliauskienė. Robertui energingai vadovaujant išrinktos reikalingos komisijos: mandatų (Jonas Marcinkevičius, Juozas Marcinkevičius, Jonas Leonavičius), balsų skaičiavimo (Stasė Miliauskienė, Silvestras Nevulis, Teresė Uzdilaitė), nutarimų (Janina Macukonienė, Jolanta Malinauskaitė-Vektorienė, Eugenija Pakutkienė).

Vėliau pirmininkas skaitė ataskaitinį pranešimą. Pasakodamas apie pastarųjų trejų metų veiklą, gausiai ją iliustravo filmuota medžiaga ir nuotraukomis. Matėme chorų švenčių Žagariuose, Šv. Kazimiero dienos proga suruoštų koncertų, konkursų apie Lietuvos šventuosius ir palaimintuosius vertinimo ištraukas, šventkelionių, maldos grupės suėjimų, kasmet prieš Kalėdas vykstančių tarybos susirinkimų nuotraukas. Draugijos pirmininkas perskaitė paskutinio suvažiavimo nutarimus ir aptarė tai, ką pavyko įgyvendinti. Nuo to laiko suaktyvėjo maldos grupės veikla, lietuviai, pasipuošę tautiniais drabužiais, aktyviau dalyvauja procesijoje, nešama Elenos Nevulienės padovanota bažnytinė vėliava. Toliau sėkmingai veikia prie Šv. Kazimiero draugijos „Vyrų kvartetas“. Viena iš nuotarmių skatinta dalyvauti Vasario 16-osios šventėje ir kad šia intencija atnašaujant šv. Mišias Seinų bažnyčioje būtų įnešama Lietuvos valstybinė vėliava. Draugijos valdyba su kitomis mūsų krašto lietuviškomis organizacijomis, „Žiburio“ mokykla ir Lietuvos Respublikos

Jolantos Malinauskaitės-Vektorienės nuotr.

Suvažiavimo dalyviai

Jolantos Malinauskaitės-Vektorienės nuotr.

Vyrių vokalinis ansamblis

konsulatu Seinuose stengiasi, kad tai būtų vykdoma. Paskutinio suvažiavimo nuotarmėmis valdyba įpareigota įamžinti lietuvių kovotojų (giesmininkų) dėl lietuviškų šv. Mišių Seinuose žygdarbį, pagerbiant juos Seinų bazilikoje atminimo lenta. Šioje srityje nuveikta dar nedaug, numatytas tik darbų atlikėjas. Reikėtų platesnių konsultacijų su visuomene dėl įrašo ir, kas sudėtingiausia, gauti leidimą iš Bažnyčios hierarchų bei paminklų apsaugos institucijos, taip pat surinkti atitinkamas lėšas. Nieko nenuveikta taip pat kitu nuotarmėje įvardintu klausimu – kad lietuviškai šv. Mišios būtų atnašaujamos Seinų parapijoje per visas religines šventes, įskaitant Dievo Kūno šventę, Visų šventųjų dieną ir kai kurias kitas iškilmes. Atsiranda vis daugiau progų jungti lenkiškas ir lietuviškas pamaldas (tada kai kurie apeigų elementai atliekami ir lietuvių kalba), o tuo pačiu ir Seinuose, ir Žagariuose lietuviškos šv. Mišios būna atšaukiamos. Padėta aprūpinti Žagarių bažnytėlės giesmininkus išspausdintais giesmių tekstais, kaip buvo numatyta, tačiau nesikreipta į Bažnyčios vadovybę dėl

lietuviškų šv. Mišių laiko pakeitimo Seinuose. Manoma, kad tai per sudėtingas klausimas. Be to, prie dabartinio pamaldų laiko per ilgus dešimtmečius mūsų bendruomenė jau priprato.

Praėjusio suvažiavimo nuotarmėse konstatuota, kad reikia atkreipti valdžios dėmesį, kai akivaizdžiai pažeidinėjamos lietuvių teisės, kad reikia suburti atstovybę, kuri gintų lietuvių sielovados reikalus, o pati draugija kad bendradarbiautų su lietuviais kunigais. Bendradarbiavimas su mūsų kunigais vyksta sėkmingai, nors atskira atstovybė ir nėra sukurta. O dėl lietuvių teisių pažeidinėjimo – lyg ir nebuvo konkretaus atvejo, dėl kurio draugija būtų turėjusi kreiptis. Šios kadencijos

veiklą gerokai apribojo pandemija, užtat vyko mažiau renginių ir anksčiau planuotų išvykų, ir bendra veikla kiek susiaurėjo. Tarp kitko, dėl to negalima buvo įgyvendinti nuotarmės dėl susirinkimų kaimuose ir jų bendruomenių telkimo bendrai maldai prie kryžių laukų šventinimo proga ar gegužės mėnesį Švč. Mergelės Marijos litanijai.

Po pirmininko ataskaitos teigiamą draugijos veiklos įvertinimą pateikė revizijos komisija, kuriai priklausė Genutė Pakutkienė, Juozas Kubilis ir Onutė Skripkienė. Draugijos vadovui vienbalsiai suteiktas absoliutumas.

Diskusijos metu netrūko įvairių pasisakymų. Susirūpinta, kad lietuviškose pamaldose mūsų krašto bažnyčiose mažėja tikinčiųjų, ypač trūksta jaunimo. Vienintelis lietuvis Seinų parapijos taryboje pastebėjo, kad sunku mūsų tautinei mažumai ką nors laimėti šiame forume, nes bendras tarybos ir vadovo nusistatymas mūsų atžvilgiu visada būna priešiškas. Pastebėtos galimos problemos dėl kovotojų – giesmininkų įamžinimo Seinų bažnyčioje, o labai reikėtų tai įgyvendinti kitais metais. Mat 2023 m. spalio 16 d. sukanka 40 metų, kai ta kova baigėsi laimėjimu

Suvažiavimo akimirka

Jolantos Malinauskaitės-Vektorienės nuotr.

Šv. Kazimiero draugijos taryba ir revizijos komisija

– šv. Mišių grąžinimu. Iškelta dar viena labai svarbi problema – kaip bus atskleistas lietuvių istorinis, religinis ir kultūrinis palikimas „Kresų“ (?) muziejuje, kuris jau kuriamas kol kas dar remontuojamose Seinų kunigų seminarijos patalpose. Siūlyta, kad šiai problemai spręsti susivienytų visos mūsų krašto lietuvių draugijos ir išrinktų bendrą komisiją, kuri bandytų paveikti muziejaus kūrėjus mums tinkama linkme. Pasiūlyta, kad Šv. Kazimiero draugijai tokioje komisijoje atstovautų trys žmonės (Algirdas Vektorius, Ernestas Janušonis, Janina Macukonienė). Diskusija vyko tuojau po ataskaitų ir vėliau, kol dirbo balsų skaičiavimo komisija. Jos eiga išsamiau bus pristatyta artimiausiame „Šaltinio“ numeryje, o išvadas galima bus rasti nuotarmių sąrašė.

Kandidatas į pirmininkus buvo tik vienas – jau daugelį metų šias pareigas einantis Algirdas Vektorius. Slaptu balsavimu jis vienbalsiai vėl buvo išrinktas Lenkijos lietuvių šv. Kazimiero draugijos pirmininku. Išrinkta taip pat dešimties narių draugijos taryba ir trijų narių revizijos komisija (vardinis sąrašas bus pateiktas „Šaltinyje“).

X LENKIJOS LIETUVIŲ ŠV. KAZIMIERO DRAUGIJOS SUVAŽIAVIMO NUTARIMAI

1. Tęsti maldos grupės veiklą ir pritraukti jai daugiau narių.
2. Tęsti tradicinių švenčių organizavimą:
 - toliau organizuoti bažnytinių chorų šventę „Giesmių pynė Marijai“;
 - iškilmingai minėti kovo 4-ąją Šv. Kazimiero dieną.
3. Toliau organizuoti konkursus vaikams ir jaunimui apie Lietuvos šventuosius ir palaimintuosius.
4. Remti prie Šv. Kazimiero draugijos veikiančius meno kolektyvus bei bažnytinius chorus.
5. Tęsti „Šaltinio“ leidybą. Palaikyti lietuvišką spaudą, raginti ją prenumeruoti.
6. Toliau organizuoti piligrimines išvykas.
7. Skatinti žmones dalyvauti lietuviškose pamaldose ir padėti organizuoti bažnytines iškilmes pinant derlinių vainikus, rengiant altorėlius, dalyvaujant procesijoje, skaitant liturginius tekstus, dalyvaujant giedojime, puošiant bažnyčias.
8. Siekti, kad mūsų krašto bažnyčiose nemažėtų lietuvių kalba atnašaujamų šv. Mišių, kad ir Seinų

parapijoje jos vyktų visų bažnytinių švenčių metu, įskaitant Dievo Kūno šventę bei Visų šventųjų ir Vėlinių dieną.

9. Bandyti atkurti kaimuose tradicines giedotojų prie mirusiųjų grupes.

10. Rūpintis viso krašto lietuvių sielovados reikalais, bendradarbiaujant šiuo reikalu su kitomis mūsų organizacijomis.

11. Populiarinti Lenkijos lietuvių šv. Kazimiero draugijos veiklą Lietuvoje, stiprinti bendradarbiavimą su Lietuvos visuomeninėmis organizacijomis.

12. Įamžinti lietuvių kovotojų (giesmininkų) dėl lietuviškų šv. Mišių Seinuose žygdarbį, pagerbiant juos atminimo lenta Seinų bazilikoje.

13. Siekti, kad buvusios Seinų kunigų seminarijos patalpose rengiamame muziejuje būtų tinkamai įamžintas lietuvių kultūros ir istorijos paveldas.

14. Populiarinti žinias apie lietuvių, Seinų kunigų seminarijos auklėtinių, veiklą, dėti pastangas, kad labiausiai nusipelnę patektų į palaimintųjų gretas, teikti liudijimus apie jų dėka patirtas malones.

15. Dėti pastangas, kad iš Berznyko kapinių būtų paimti paminklai, žeidžiantys lietuvių orumą.

16. Pakeisti šv. Mišių, vykstančių Žagarių bažnytėlėje atlaidų metu, laiką. Jos turėtų būti atnašaujamos popietinėmis valandomis, kad galėtų dalyvauti dirbantieji ir mokiniai.

17. Išrinkti Šv. Kazimiero draugijos narius, kurie dalyvautų platesnėje lietuvių komisijoje, sprendžiančioje mūsų tautos paveldo atskleidimo Seinų kunigų seminarijos patalpose rengiamame muziejuje klausimą, ir stengtųsi išlaikyti taip pat anksčiau įkurtą lietuvių menę.

18. Paminėti 2023 m. spalio 16-ąją lietuviškų mišių Seinų bažnyčioje grąžinimo 40-ąsias metines.

19. Bendradarbiauti su vietos savivaldybėmis lietuviybės išlaikymo klausimais, remti lietuvius kandidatus savivaldybių rinkimų metu.

„Veikėme, kad išliktute lietuviais?“

Pranešimas, skaitytas minint Lenkijos lietuvių draugijos 65 metų jubiliejų

BRONIUS MAKASKAS

Pranešimo pavadinimas yra idealistinio pobūdžio. Parafrazuojamas laikinojoje Lietuvos sostinėje, Kaune, Karo muziejuje, eksponuojamas aukso raidėmis iškaltas įrašas: „ŽUVO-ME, KAD GYVENTUMĖTE LAISVI“. Šio prasmingo šūkio priminimas leidžia mums savikritiškai pažvelgti į mūsų lietuvių bendruomenės (LVKD-LLD)¹ nueitą jau keturių kartų kelią, apmąstyti mus jungiančius (o gal ir skiriančius) bruožus su kartomis, iškovojusiomis Lietuvai Nepriklausomybę, ir vėlesnėmis, ją gynusiomis, aktyviai ir pasyviai besipriešinusiomis okupacijai, tačiau nemažu mastu prisitaikiusiomis, beje, ir kolaboravusiomis. Minėjimas – gera proga pasidžiaugti, kad esame dar gyvybingi ir galime pagal savo galimybes gražinti skolą kartoms, iškėlusioms Seinus į vieno svarbiausių Lietuvai kultūros židinių poziciją. Beje, mūsų kaimynų fiziškai likviduoto, o jo palikimas vis dar trinamas iš viešosios erdvės. Lietuvos ir Lenkijos deklaruojami draugiški ryšiai leidžia mums į ateitį žvelgti atsargiai optimistiškai, neužmirštant, kad pirmiausia patys esame savo padėties kalviai.

Kodėl gilinamės į praeitį arba ją atmetame? Dėl to, kad santykis su sava istorija (praetimi) yra lakmuso popierėlis, leidžiantis mums patiems

¹ *Bendruomenė – savanoriškai susibūrusi, organizuota lietuvių grupė, turinti bendrus tikslus ir poreikius, veikianti etninėse lietuvių žemėse Suvalkijoje (dabar Lenkijos Respublika), ir lietuvių diaspora Lenkijos gilumoje.*

bei valdantiejiems lengvai atskirti ir atpažinti mūsų savimonės arba ryžto ginti išpažįstamas vertybes būklę. Todėl vienas iš pagrindinių totalitarinių režimų (bet ne tik) siekių buvo ir yra vieno iš svarbių elementų, telkiančių tautą, būtent **istorijos** (praetities), vadinamasis dekonstravimas arba keitimas. 65 metų LLD veiklos vertinimo lakmuso popierėlis arba, kitaip tariant, akistata su ta mūsų būties atkarpa atskleidžia buvusias takoskyras, kurios jau kitomis sąlygomis ir aplinkybėmis transformuojamos į dabartį. Apie tai žemiau, o čia pavyzdys iš Lietuvos: požiūris į vadinamąją smetonišką Lietuvą (tiksliau, pirmąją nepriklausomą Lietuvos Respubliką), SSRS 1940 m. įvykdytą aneksiją ir okupaciją, 1941 m. birželio sukilimą, Trečiojo Reicho okupaciją, karą po karo, arba ginkluotąją rezistenciją, tremtis bei Sovietų Sąjungos antrąją okupaciją. Tie vertinimai gan tiksliai atspindi ir išsklaido įsivaizduojamo pažiūrų, tautinio solidarumo ir tariamos vienybės regimybę. Tai atpažinę ir įvardiję, dalinai nusikratome tos primetamos naštos. Priklausomybės laikotarpiu valdantieji jautėsi saugiau, uždraudę klasikinės istorijos dėstymą ir tyrinėjimą. Dabar vadinamieji postmodernistai istoriją verčia laisvai pasirenkamais naratyvais (pasakojimais). Pasakojimai traktuojami kaip tiesa; tada atsiranda daug tiesų ir visi privalome jaustis laimingi. Naratyvai nėra istorija. Kad jie taptų istorijos dalimi, privalo pereiti tam tikrą istorijos metodologinį filtrą. Bėda ta, kad kai kurios „tiesos“ gali būti viešai

skelbiamos ir propaguojamos, kitos ne. Ir tai būdinga ne vien postmodernistams. Pavyzdys – lietuviško dvasinio ir materialinio paveldo eksponavimo peripetijos Seinijoje (ir ne tik). Apibendrinant – individo santykis su istorija (savo valstybės, tautos, bendruomenės) nemaža apimtimi lemia kiekvieno sąmoningo žmogaus savarankiškos ar prisitaikymo veiklos pasirinkimus. Tai sąmoninga bendruomenė pastebi, įvairiai į tai reaguoja arba slepiasi po „šventos ramybės“ gaubtu.

Tokio pobūdžio takoskyros vienas ryškesnių pavyzdžių: pirmosios ir antrosios LVKD valdybų pirmininkų Juozo Maksimavičiaus ir Algirdo Skripkos simbolizuojami veiklos modeliai (nepriklausomas ir prisitaikymo). Su kuriuo modeliu tapatinamės, daugiau ar mažiau taikome arba propaguojame, *eo ipso* atskleidžiame ir save. Todėl savo pranešime susitelkiu į mūsų organizacinio, bendruomeninio gyvenimo pradmenis, kontrastuojančius su dabartimi, palikusius psichologinius randus.

Trumpas proginis pasisakymas neleidžia gilintis ir detaliau pavaizduoti Lietuvių visuomeninės kultūros draugijos bei jos tęsinio – Lenkijos lietuvių draugijos – veiklos, pvz., labai reikalingo saviveiklininkų vaidmens išlaikant lietuvių mūsų krašte. Tuo tarpu švietimas, spauda jau yra neblogai ištyrinėti ir nušviesti. Platesniam ir detalesniam aptariamojo laikmečio politinės, socialinės-ekonominės, kultūrinės, švietimo veiklos pavaizdavimui tiktų speciali konferencija, o dar geriau – mokslinis veikalas. Jis

Virginijos Karčiauskienės nuotr.

LLD 65-mečio renginyje pirmininkas R. Slovikas skaito padėką B. Makauskui

papildytą ir chronologiškai išplėstą vertingą, specialiai Lenkijos lietuvių veiklą (1944–2000 m.) analizuojančią monografiją, kurią parengė Lietuvos mokslų akademijos Istorijos instituto mokslininkė prof. Vitalija Stravinskienė². Tai įvykdyti linkėčiau LLD 70-mečio ar 100-mečio proga. Draugijos nariams ir vadovams linkiu, kad įveikę esamus ir laukiančius sunkumus išliktų ištikimi skelbiamiems tikslams.

Lietuvių organizacijos steigimas vyko sudėtingomis sąlygomis. Lenkija po II pasaulinio karo tapo satelitine Sovietų Sąjungos valstybe. B. Bierutas, PPR (Lenkijos darbininkų partijos) vadovas, visiškai palaikė Stalino kruvino, represinio

² Vitalija Stravinskienė, *Lenkijos lietuvių bendruomenė 1944–2000 metais*, Punsko „Aušros“ leidykla, 2004, p. 298.

valdymo liniją ir ją taikė, nepaisant didelio piliečių pasipriešinimo. Tautinėms mažumoms taikoma buvo deportavimo politika, jai nepavykus – asimiliacija ir ideologinė indoktrinacija. Mūsų krašto 1941 m. žiemą/pavasariį išvietintieji iš savo gimtinių lietuvių, dauguma gaivališkai (1945–46 m.) grįžę į savo dažnai jau svetimųjų užimtas sodybas, susidūrė su aršiu vietos lenkų šoviniščių bei centrinės komunistinės valdžios priešišku. Penkis tūkstančius iš jų, neva nelegaliai perėjusius sieną, fizinėmis represijomis bandoma buvo išvaryti per dar nenustatytą sieną į okupuotą Lietuvą. Dalis repatrijavusiųjų neištvėrė fizinės prievartos ir pasitraukė atgal į nežinią. To meto repatrijavusių lietuvių padėtį simbolizuoja atminimo lenta Kastantui Paransevičiui Sankūrų kaime, vietoje,

kur jis komunistinio saugumo buvo kankintas ir nužudytas. Be to, Suvalkų krašte pokariu veikė lenkų ir okupuotos Lietuvos ginkluotasis pagrindis. Arti šimto vietos gyventojų lietuvių (šeimoms su vaikais) už ryšius su juo ar dėl tautinio nusiteikimo buvo deportuoti į Lenkijos vakarus, keliolika asmenų po žiaurių tardymų pateko į kalėjimus.

Po J. Stalino ir B. Bieruto mirties teko lietuviams išgyventi Lenkijos komunistinio režimo epochą su Maskvos veikiama jos I LJDPCK sekretoriais: Edvardu Ochabu (Edward Ochab), Vladislavu Gomulka (Władysław Gomułka), Edvardu Giereku (Edward Gierek), Stanislavu Kania (Stanisław Kania), Wojciechu Jaruzelskiu (Wojciech Jaruzelski), Miečislavu Rakovskiu (Mieczysław Rakowski). Lenkijos komunistinio režimo politinė specifika reiškėsi individualios žemės nuosavybės išlaikymu ir Katalikų Bažnyčios, stipriai oponuojančios valdančiajai partijai, toleravimu. Dėl šalies visuomenės nuolatinio intensyvėjančio pasipriešinimo politiniam režimui sulaukėme LJDPC valdymo epochos baigties, suverenos Lenkijos valstybės ir demokratinės santvarkos atkūrimo su prezidentais Lechu Valensa (Lech Wałęsa), Aleksandru Kvasnievskiu (Aleksander Kwaśniewski), Lechu Kačinskiu (Lech Kaczyński), Bronislavu Komorovskiu (Bronisław Komorowski) ir Andžejumi Duda (Andrzej Duda) epochos, su įvairuojančia to meto politine specifika. Pakitusi padėtis veikė ir draugijos veiklos galimybes. Dar vis teko patirti (tačiau kitokio negu anksčiau pobūdžio) sunkumų, bet atsivėrė galimybės mūsų pačių formuluojamai veiklai. Labai svarbus šio laikotarpio veiksnys, turintis žymią įtaką mūsų veiklos galimybėms, buvo Lietuvos Respublikos suverenumo atkūrimas.

(Bus daugiau)

Seinų „Lietuvių namų“ kapelos ir šokėjų jubiliejus

DALIA ASTRASKIENĖ, SEINŲ „LIETUVIŲ NAMŲ“ KULTŪROS SKYRIAUS VADOVĖ

Spalio 22-ąją vyko Seinų „Lietuvių namų“ liaudiškos muzikos kapelos „Šalcinis“ 25-mečio ir vyresniųjų liaudiškų šokių grupės „Seina“ 5-mečio jubiliejinis koncertas. Jo metu pasirodė ne tik jubiliečiai. Muzikinius sveikinimus dovanojo Seinų „Lietuvių namų“ kolektyvų dalyviai ir vadovai. Šiltus palaikymo žodžius ir linkėjimus skyrė, dovanas ir gėles įteikė mūsų krašto įstaigų, organizacijų ir savivaldybių atstovai. Labai Jums ačiū. Dėkojame Lenkijos Respublikos vidaus reikalų ir administracijos ministerijai už skirtą finansinę paramą.

Jau 25-erius metus Seinų „Lietuvių namų“ liaudiškos muzikos kapela „Šalcinis“ džiugina žiūrovus skambiomis ir nuotaikingomis lietuvių liaudies dainomis bei muzika, tęsdama 1996-aisiais susibūrusios grupės „Sainiai“ veiklą. Per ilgus gyvavimo metus keitėsi ne tik dalyviai, kapelos pavadinimas, bet ir vadovai. Kapelos veiklą inicijavo Vidugirių kaimo jaunuolis, dabar gyvenantis Seinuose Juozas Zubavičius. Po kurio laiko prie Juozo prisijungė ir kiti mūsų krašto muzikantai: Saulius Sinkevičius-Nevulis (klarnetas, akordeonas), Juozas Sinkevičius-Nevulis (akordeonas), a. a. Stanislovas Jakubauskas (smuikas), Violeta Černelytė (smuikas), Valdas Grigutis (akordeonas), Robertas Grigutis (akordeonas), a. a. Jonas Mazauskas (mušamieji), Gediminas Nevulis (akordeonas), Vytautas Baliūnas (akordeonas), Vieslovas Kibyšis (kontrabosas), Juozas Čiurlionis (vokalas, būgnas, tambūrinas). Atvykęs į Seinų kraštą patarnauti lietuviams, pagroti ateidavo ir Seinų vikaras

kun. Valdas Girdžiūšas. Pramokęs groti akordeonu, sustiprino kapelos gretas. Lietuvos lėšomis pastačius ir 1999 m. atidarius Seinų „Lietuvių namus“, prie kapelos prisijungdavo vis daugiau grojančių ir dainuojančių saviveiklininkų. Po Juozo Zubavičiaus nuo 2000 m. pavasario iki 2002-ųjų pabaigos kapelai vadovavo Vytautas Kubilius. 2003 m. pirmąjį pusmetį vadovas buvo Algirdas Vilkelis, o nuo antrojo pusmečio iki 2005-ųjų pabaigos – Gediminas Nevulis. Prie kapelos prisijungė: Hubertas Andžeičikas (akordeonas), Vytautas Staskevičius (birbynė), Raimundas Vailionis (akordeonas), Algirdas Vilkelis (kontrabosas). 2005 m. į Seinus dirbti atvyko a. a. Jonas Pavidonis. Iki 2007 m. pabaigos jis vadovavo Seinų „Lietuvių namų“ mišriajam chorui „Seinijos

aidas“ ir Seinų „Lietuvių namų“ liaudiškos muzikos kapelai „Sainiai“. Nuo 2007-ųjų iki dabar kapelai „Šalcinis“ vadovauja Vytautas Gavutis iš Lietuvos. Paskui tėvą į Seinų kapelą atėjo ir vadovo sūnus Eitvydas Gavutis (saksofonas), dar prisijungė Robertas Balulis (kontrabosas), Tomas Kibyšis (trimitas), Birutė Nevulytė-Stoskeliūnienė (tambūrinas, vokalas).

Šiuo metu kapeloje groja ir dainuoja 9 dalyviai: Violeta Černelytė (smuikas, vokalas), Birutė Stoskeliūnienė (maraka, vokalas), Sandra Pečiulienė (klarnetas), Dalia Astrauskienė (tambūrinas, skudučiai, vokalas), Gediminas Nevulis (akordeonas), Robertas Balulis (kontrabosas, vokalas), Vytautas Baliūnas (akordeonas), Vieslovas Kibyšis (mušamieji) ir kapelos vadovas Vytautas Gavutis (trimitas,

Seinų „Lietuvių namų“ kapela „Šalcinis“

Iš Seinų „Lietuvių namų“ archyvo

Seinų „Lietuvių namų“ liaudiškų šokių grupė „Seina“

akordeonas, vokalas). Kapela „Šalcinis“ atlieka lietuvių liaudies kūrinius, remiasi lietuvių kompozitorių bei kitų atlikėjų repertuaru. Be to, groja ir Gedimino Nevulio iš Burbiškių kaimo kūrinius. Kapela pasirodo tarptautiniuose festivaliuose, kapelių šventėse, varžytuvėse, tautinių mažumų festivaliuose, taip pat daugelyje mūsų krašte organizuojamų kultūrinių renginių ir koncertų. „Šalcinis“ su Seinų krašto ansambliais įrašė kompaktines plokšteles „Seinijos žalias kraštas aidai“ ir „Suskambės visos dainos Seinijos padangėj“. Kūrybinės veiklos 25-mečio proga 2021 m. kapela išleido savo pirmą kompaktinę plokštelę.

Nuoširdžiai sveikiname visus kapelos dalyvius su 25-uoju gimtadieniu. Dėkojame, kad savo kasdieniu nuoširdžiu kūrybiniu darbu ir pastangomis įnešate svarų indėlį puoselėjant ir tęsiant lietuvių kultūros tradicijas, aktyvinant mūsų bendruomenę ir garsinant Seinų lietuvių vardą. Linkime, kad mūsų tautos tradicijos ir savitumas teiktų Jums džiaugsmą ir neštų sėkmę, o liaudies daina ir muzika būtų didelė ir amžina vertybė. Kurkit, muzikuokit, svajokit dar daug metų, o Jūsų melodijos lai pripildo gerumo ir džiaugsmo klausytojų širdis.

Vyresniųjų liaudiškų šokių grupė „Seina“ susibūrė 2016 m. lapkričio mėnesį. Susiburti paskatino meilė lie-

tuvių liaudies šokiui ir viena iš dalyvių – Alicija Zdanytė-Berneckienė. Ji pasakė: „Ateisiu su vyru. Vieną porą jau turi.“ Ir taip prasidėjo. Susibūrė grupė bendraminčių ir draugų, kurie su džiaugsmu kiekvieną penktadienį 19 val. atskuba į Seinų „Lietuvių namus“ į šokių repeticiją, norėdami ne tik saugoti, puoselėti lietuvių liaudies šokį, tradicijas, bet ir pabendrauti, dalintis gera nuotaika vienas su kitu ir su žiūrovais. Šiandien jau galima pasakyti, kad esame ne tik kolektyvas, bet ir šeima. Pirmiausia kalbinti pradėjau buvusio šokių kolektyvo „Švyturys“ dalyvius, su kuriais šokau kelerius metus (nuo 2003 m.) Seinų „Lietuvių namuose“, vėliau – ir jaunesniųjų grupių šokėjus. Laikui bėgant, pasirodė, kad šokėjai jau yra, bet kilo klausimas, kaip juos aprengti lietuvių tautiniais drabužiais. Pasirodo, kai yra noro, tai ir galimybių atsiranda. Minėtą problemą padėjo išspręsti tuometinis Lietuvos Respublikos konsulato Seinuose vadovas Vaclav Stankevič ir Lazdijų r. savivaldybės meras Artūras Margelis, kuris surado finansavimą ir padovanojo mums 16 tautinio kostiumo komplektų. Esame nepaprastai dėkingi už skirtą Seinų krašto lietuviams dėmesį ir tokią brangią dovaną. Užsiregistravę, perėję visas atrankas, pasipuošę dzūkų tautiniais kostiumais, intensyviai ruošėmės 2018 m. Lietuvos šim-

tmečio dainų šventei „Vardan tos...“ Vilniuje. Kadangi tokioje šventėje turėjome dalyvauti pirmą kartą, jausdami didelę atsakomybę, po ilgų darbo dienų visi skubėjome į repeticijas. Valdas Pečiulis paruošė mums kolektyvo logotipą, kuris papuošė mūsų grupės marškinėlius ir džemperius.

Nors „Seinai“ tik 5 metai, esame pastebėti ir įvertinti ne tik renginiuose ar koncertuose savam krašte, bet ir tarptautiniuose festivaliuose Lenkijoje bei Lietuvoje. 2021 m. konkurse „Pora už poros“ Prienuose paskelbtoje užsienio lietuvių kategorijoje „Seina“ pelnė I vietą. Kolektyvas ruošiasi 2024 m. dalyvauti 100-mečio Dainų šventėje „Kad giria žaliuotų“.

Dėkoju šokių vadovei Alinai Dzimidai ir visiems „Seinos“ dalyviams: Alicijai ir Romui Berneckams, Tomui Vaicekauskui, Jūratei Stoskeliūnienei, Gintautui ir Danguolei Grigučiams, Sauliui Macukoniui, Justinai Kuklevič, Alicijai Milončytei, Žilviniui Macukoniui, Astai ir Danieliui Vrublevskiams, Editai Misiukonytei, Maciekui Valukoniui, a. a. Tomui Vazneliui, Artūriui Palioniui, Violetai Černelytei, Povilui Mazauskui, Astai Auron, Artūriui Stankauskui, Onutei ir Deivydui Kuosams, Ingai Astrauskaitei, Povilui Černeliui, Renatai Misiukonytei, Romui Šimčikui, Daivai Čerlionytei, Alvydui Sendai, Jolantai Čerlionytei ir Jurgiui Uzdlai.

Nuoširdžiai sveikindami visus kolektyvo šokėjus su 5-uoju gimtadieniu, dėkojame, kad savo kasdieniu nuoširdžiu kūrybiniu darbu įnešate svarų indėlį puoselėjant ir tęsiant lietuvių kultūros tradicijas, aktyvinant mūsų bendruomenę ir garsinant Seinų lietuvių vardą. Linkime, kad mūsų tautos tradicijos ir savitumas teiktų Jums džiaugsmą ir neštų sėkmę. Niekada nepraraskite meilės liaudiškam šokiui ir kūrybiškai puoselėkite lietuvių tradicijas.

Ministerstwo
Spraw Wewnętrznych
i Administracji

Žinių apie Lietuvą konkursas- viktorina Punsko licėjaus mokiniam

BIRUTĖ VAIČIULIENĖ

Konkursai yra konkurencijos rūšis, kai varžomasi tarpusavy, norint laimėti prizą. Jie gali būti rengiami dėl įvairių priežasčių ir prizai gali būti įvairūs. Yra daug konkursų tipų, tačiau mūsų mokyklose populiariausi ir daugiausiai dalyvių įtraukiantys – kasmetiniai Lenkijos lietuvių draugijos organizuojami li-tuanistiniai konkursai. Pagrindinis jų tikslas – skatinti, tvirtinti ir ugdyti mūsų krašto vaikų ir jaunimo tautinį tapatumą. Suprantama juk, kad be ryšio su tauta suvokimo vaiko asmenybė iki galo nesusiformuoja. Tautiškumas ir tautinis tapatumas labai svarbūs kiekvienam žmogui, todėl auginant ir auklėjant vaikus, į šias vertybes reikia sąmoningai kreipti dėmesį. Apie tai vis dažniau kalba psichologai, psichiatrai. Anot vienos psichoterapeutės, **baisus dalykas yra šaknų neturėjimo sindromas**. Tauta, valstybė suteikia pagrindą savęs suvokimui plačiojo pasaulio kontekste. Tai tarsi stabilios žmogaus šaknys, kurias būtina puoselėti. Viena

Konkursas-viktorina licėjuje

iš tuo tikslu neseniai vykdytų veiklų – LLD pateiktas projektas konkursui ir edukacinei išvykai į Kauną organizuoti.

Lapkričio 17 d. Punsko Kovo 11-osios licėjuje įvyko Žinių apie

Lietuvą konkursas-viktorina, skirta Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos ir Romo Kalantos metams paminėti. Konkurso nuostatuose nurodomi tikslai: skatinti mokinius domėtis lietuvių literatūra, Lietuvos

geografija bei istorija, ugdyti pilietiškumą, puoselėti tautinius jausmus ir istorinę atmintį, kelti gimtosios kalbos mokėjimo lygį.

Pirmą konkurso dalį sudarė 40 uždarų klausimų, į kuriuos mokiniai atsakinėjo Kahoot programoje naudojamesi mobiliojo ryšio priemonėmis. Po to varžėsi šešios komandos po keturis atsto-

Susitikimas su Kardinolu Sigitu Tamkevičiumi

vus iš kiekvienos klasės. Atsakinėjo į 32 ekrane pateiktus ir garsiai perskaitytus klausimus. Likusieji mokiniai buvo viktorinos stebėtojai. Konkurso dalyvius vertino komisija: LLD pirmininkas Robertas Slovikas, lietuvių kalbos mokytoja Birutė Vaičiulienė, istorijos mokytoja Onutė Vaznelienė, geografijos mokytojas Vytautas Budzeika. Laimėtojai tapo daugiausia taškų surinkę 45 konkurso-viktorinos dalyviai. Jiems įteikti diplomai, o lapkričio 25 dieną surengta edukacinė išvyka į Kauną. Mokinius globojo mokytojai Alicija Krakauskienė, Birutė Vaičiulienė ir Vytautas Budzeika.

Kauno arkivyskupijos kurijoje susitikome su Kardinolu Sigitu Tamkevičiumi, kuris papasakojo, kokiomis aplinkybėmis 1972 m. pradėta leisti „Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika“ – pagrindinis leidinys, kuriame stengtasi viešinti Bažnyčios persekiojimo faktus, skleisti žinias apie žmogaus teisių padėtį sovietų okupuotoje Lietuvoje. „Kronikos“ leidėjai ir platintojai nuolat rizikavo patekti į sovietų saugumo aki-

ratį, būti suimti ir nuteisti. Vienas iš esminių leidėjų tikslų buvo perduoti leidinį į laisvuosius Vakarus tam, kad žinia apie okupantų vykdomus žmogaus teisių pažeidimus pasklistų pasaulyje. Per 17 metų išėjo 81 „Kronikos“ numeris. Tai buvo ilgiausiai be pertraukos ėjęs pagrindinio leidinys Sovietų Sąjungoje. 2021 m. Lietuvos nacionalinė UNESCO komisija pripažino jį regioninės-europinės reikšmės dokumentu ir įrašė į UNESCO Lietuvos nacionalinį registrą „Pasaulio atmintis“.

Įdomių dalykų pamatėme ir išgirdome apsilankę M. K. Čiurlionio dailės muziejuje. Žavėjomės mūsų garsaus dailininko originaliais pa-

veikslais, taip pat stebėjome lietuviškas šaknis turinčio šiuolaikinio meno genijaus Williama Kentridge parodą. Lankėme kiekvieno lietuvių širdžiai artimą ekspoziciją „Kryžių Lietuva“. Lietuviški kryžiai – unikalus reiškinys, 2001 m. Lietuvos kryždirbystė pripažinta UNESCO pasauliniu nematerialaus paveldo šedevru. Galiausiai žiūrėjome M. K. Čiurlionio kūrinių motyvais sukurtą VR filmą „Angelų takais“, kuris paliko daug įspūdžių. Kaip teigia filmo kūrėjai, jiems buvo svarbu ne tik perkelti paveikslus į virtualią realybę, bet ir perteikti emocinę pusę: pasiekti, kad žiūrovas patirtų tai, ką menininkas norėjo perduoti savo kūryba.

Trečias ekskursijos taškas – Romo Kalantos žūtis vieta. Kaune gyvenantis mūsų kraštievis, lituanistas Kazys Linka įdomiai pasakojo apie kovos dėl Lietuvos nepriklausomybės simboliu tapusį Romą Kalantą, kuris protestuodamas prieš SSRS okupaciją 1972 m. susidegino Muzikinio teatro sodyje. Tai buvo 19 metų jaunuolio protestas prieš sovietų režimą. Jo mirtis ir vėlesni įvykiai Kaune atkreipė pasaulio visuomenės dėmesį į Lietuvos okupaciją. Romo Kalantos auka visada liks priminimas, kokia brangi yra laisvė.

M. K. Čiurlionio paveikslų galerijoje

„Kryžių Lietuva“ – ekspozicija, įrengta vidiniame M. K. Čiurlionio dailės muziejaus kiemelyje

Lietuviškų šaknų turinčio Pietų Afrikos menininko W. Kentridge paroda „Tai, ko nepamename“

Pasisėmę dar daugiau žinių apie Lietuvą ir patyrę nekasdienių išpuodžių, skaniai papietavome ir laimingi grįžome į Punkską. Viliamės, kad tokių vertingų renginių mūsų moksleiviams bus ir ateityje. Tai neeilinės pamokos, kurių metu skiepijama meilė gimtajam kraštui ir Lietuvai, gilinamos žinios apie šalies istoriją bei geografiją, tobulinami gimtosios kalbos įgūdžiai, skatinamas jaunuolių susidomėjimas lietuvių kultūra.

Dėkojame organizatoriams ir rėmėjai (LR švietimo, mokslo ir sporto ministerijai) už pirmą kartą sudarytą galimybę visiems Punksko licėjaus mokiniams patikrinti savo žinias ir įgyti naujos informacijos apie Lietuvą, dalyvaujant lituanistiniame konkurse bei išvykoje į laikinąją Lietuvos sostinę.

ŠVIETIMO,
MOKSLO IR SPORTO
MINISTERIJA

Lietuvos kariuomenės diena

SEINŲ LIETUVIŲ „ŽIBURIO“ MOKYKLOS INF.

Lapkričio 23-iąją Lietuva šventė Kariuomenės dieną. Jau tradicija tapo ir mūsų krašte kartu su Marijampolės Vytenio bataliono kariais paminėti šią svarbią datą.

Lapkričio 24-osios rytą Seinų lietuvių „Žiburio“ ir Punksko Dariaus ir Girėno pagrindinių mokyklų mokiniai su Vaidoto ir Vytenio batalionų kariais, Lietuvos kariuomenės vado kanceliarijos atstovu Donatu Mazurkevičiumi bei LR konsulu Seinuose Genadijumi Mackeliu nuvyko į Berznyko kapines pagerbti ten palaidotų Lietuvos karių atminimą. Čia visi kartu sugiedojome „Tautišką giesmę“, padėjome gėlių

ir uždegėme žvakutes. Taip pat pagerbėme ir Seinų kapinėse palaidotus Lietuvos savanorius.

Sugrįžus į mokyklą svečius sveikino jos direktorius Algirdas Vaičekauskas. Sveikinimo žodį tarė ir LR konsulas Seinuose Genadijus Mackelis. Mokiniai kariais įteikė po atviruką ir jų šventės proga padovanojo trumpą meno programą.

Kaip paprastai po koncerto prasidėjo pati įdomiausia dalis. Svečiai demonstravo kareivio įrangą, surengė varžybas. Geriausiai įveikusius užduotis apdovanojo suvenyrais su kariuomenės atributika.

Varžybos Lietuvos kariuomenės dienos proga

Zenonas Knyza: man garbė būti lietuviu

SPAUDOS,
RADIO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

IRENA GASPERAVIČIŪTĖ

Tęsinys.

Pradžia „Aušros“ š. m. 20 nr.

Privažiuojame Punkską. Į parapijos kapines neužsukame, nors ir čia yra keletas Zenono Knyzos darbų. Sustojame prie senųjų miestelio kapinių, kur iš toli matosi pats didžiausias, manyčiau, ir pats svarbiausias skulptoriaus darbas – Lietuvos 100-mečio varpas. Neabejoju, kad įkvėpimo tautodailininkas

sėmėsi iš Lietuvos himno autoriaus Vinco Kudirkos ir jo „Varpo“ idėjos – žadinti tautą. Lietuvos 100-mečio varpas – tai tarytum priminimas, kad šiame krašte, gyvenant svetimos kultūros apsupty, būtinas nuolatinis varpo gaudimas, kad neužsnūstum... Žiūrint į Zenoną Knyzą nesunku suprasti, kad ši skulptūra jam itin brangi – matyt, tiek tema, tiek pastatymo proga jam labai svarbios. Skulptūros atidengimas vyko 2018 metų vasario 16-ąją, minint Lietuvos Nepriklausomybės 100-metį. Tai progai ji ir yra skirta. Paminklą pašventino a. a. prelatas Edmundas Putrimas. Šalia didžiojo varpo prikabinėta daugybė mažų varpelių – tai kiekvienos lietuviškos įstaigos ir organizacijos įnašas į šiuolaikinį lietuvių gyvenimą. Kol varpeliai skambės – tol mes gyvi esame...

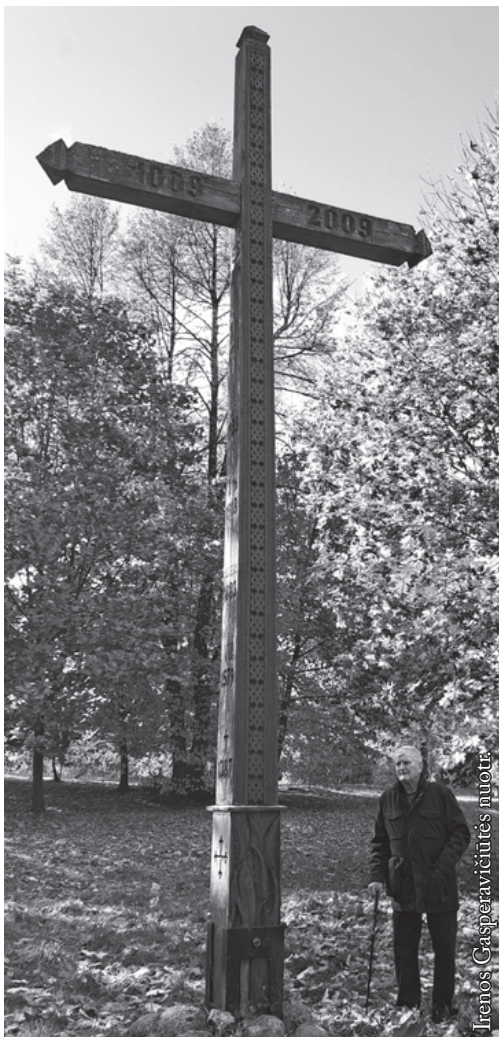
Netoliese, tų pačių Punksko senųjų kapinių teritorijoje, kitas labai prasmingas ir svarbus Zenono darbas – Lietuvos vardo tūkstantmečio kryžius. „Valsčius norėjo, kad kryžius būtų atsuktas į bažnyčios pusę, o aš jiems aiškinau, kad jis turi būti matomas iš Punksko lietuvių kultūros namų pusės, ir gerai, kad taip padarėm, kitaip vaizdo nebūtų“, – sako autorius, prisiminęs 2009-uosius, kryžiaus pastatymo metus, kviesdamas prieiti arčiau, kad matytųsi kryžiaus šonuose išraižytos datos. Vienoje pusėje: 1009, 1236, 1253, 1385, 1410, 1529, 1547. Kitoje: 1387, 1579, 1883, 1918, 1933,

Tautodailininkas prie Lietuvos 100-mečio varpo

1990, 2004. Ant kryžiaus „nugaros“: 1597, 1868, 1887, 1906, 1907, 1956, 1957. Skaičiai – datos. Čia tam, kad pasitikslintume savo žinias. O jei ką pamiršom, pasikartotumėm. Todėl nerašysiu čia, ką reiškia šios datos. Jei užmiršote, dauguma esate puikiai įvaldę naršymo internete meną, tai nesunkiai susirasite. Arba istorinėse knygose galima rasti šias datas.

Užrašas „Lietuvos vardo tūkstantmečiui“ jau sunkiai įskaitomas. Praėjo 13 metų, žinia, medis – jis ne amžinas. Bet gal vertėtų atnaujinti?

Zenonas Knyza prie Lietuvos vardo tūkstantmečio kryžiaus

Skulptūra Dariaus ir Girėno skrydžiui atminti

Kryžiaus priekinėje pusėje medyje „išausta“ tautinė juosta.

Už kokių 100 metrų nuo Punsko lietuvių kultūros namų einant Mokyklos gatvės link esąs dar vienas neseniai sukurtas Zenono paminklas – Dariaus ir Girėno skrydžiui per Atlantą atminti. Darbas įdomus tuo, kad labai netipiškas – išdrožtas gaublys, o jo vandenynų melsvumas susilieja su dangaus žydryne. Gražu.

Kad suspėtume viską aplankyti, prie Žalgiriui skirtos skulptūros net nesustojame. Privažiuojame Jurgio ir Elenos Vaičiulių sodybos teritorijoje esančias dvi skulptūras. „Tai tėvas ir sūnus. Tas mažylis – tai Jurgis“, – pasakoja autorius. Nufotografavę patraukiame Šilainės link.

Valdo ir Anelės Krakauskų vasarvietėje Šilainėje, sklypo centre, Zenono Knyzos eksperimentas – karys ne medinis, išlietas. Šių namų

šeimininkas tautodailininko giminaitis. Iš sodyboje esančių darbų matyti, jog jis pamilęs tiek Zenono darbus, tiek apskritai medieną ir akmenį. Beje, medis ir akmuo – lietuviui šventi. Ir ši sintezė tobula. Jau anksčiau tai matėme Valinčių kaime.

Domėjaisi, kaip drožėjui gimsta idėja, ar žiūri į medžio luitą ir pamato, kas jame gyvena. Kitaip sakant, ar medžiaga padiktuoja darbą. „Ne iki galo taip. Visų pirma išiklausau į užsakovo norus. Tačiau medžiaga irgi diktuoja.“ Skulptorius mėgsta drožti iš vieno medžio kamieno.

Važiuodami pro Jotvingių ir prūsų gyvenvietę, nusprendžiame čia pasivaikščioti, pažiūrėti, ką nauja pastatęs jos savininkas Petras Lukoševičius. Kalbamės istorijos temomis, pasidalijame mintimis, kad šiandien dažnai susiduriama su istorijos perrašinėjimo

reiškiniu. Todėl istorikams tenka labai atsakingas darbas išsaugoti ją tikrą. Tuomet tautodailininkas ištaria įsimintinus žodžius: „Kam perrašinėti mūsų istoriją? Juk ji yra garbinga, mes turime kuo didžiuotis. Man garbė būti lietuviu.“

Į Paliūnus grįžtame per Agurkius. Dar nufotografuojame pakelėje prie Černelių sodybos esantį koplytstulpį su Rūpintojėliu.

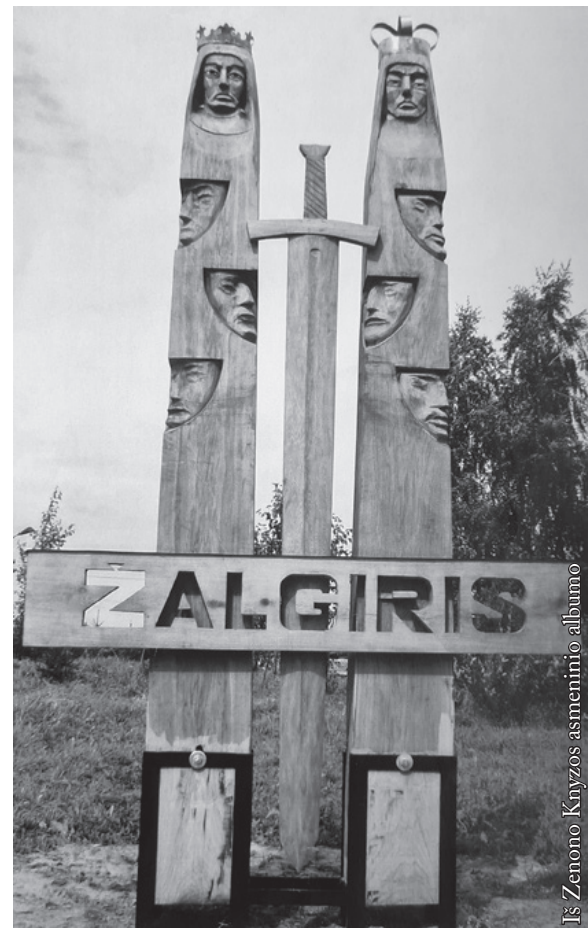
Tądien kelionė mūsų baigiasi. Pažintį su Zenono Knyzos darbais pradėjome Paliūnuose, sodyboje, kur dabar jis apsisostojęs, kur kadaise jo dėdės gyventa, o baigiame Vidugirių Būdoje, kur jis atėjo užkurio mis (į žentus, kaip pas mus sakoma). Tai, ką pamatėme keliaudami – tik dalis (gal

didesnė) jo kūrybos. Paklaustas, kada suprato Dievo dovaną rankose turįs, menininkas atsako, kad dar būdamas mokinys pajuto, jog ranka paklūsta piešiant. Jam tekdavę visas scenografijas klasės renginiams kurti. Vėliau dirbo daugiausia su mediena. Iš darbų sprendžiant, lietuviški rūpintojėliai artimiausi sielai.

Sakoma, kad kiekvieno žmogaus gyvenimo žemėje prasmė – išnaudoti Dievo duotą talentą. Manau, kad Zenonas dėl to yra ramus. Jam pasisekė.

Mėnesio pabaigoje savo gimtadienį švenčiančiam tautodailininkui norėtusi palinkėti sveikatos! Ir, nors jis pats sakosi daugiau nebedirbsiąs – nenuleisti rankų. Jeigu jau nelengva didžiulius medžio luitus kilnoti, juk galima ir nedidelius darbelius – rūpintojėlius, pastatomus baldų lentynose, drožti.

(Pabaiga)

Skulptūra, skirta Žalgirio mūšiui, Punske

Irenos Gasperavičiūtės nuotr.

„Tėvas ir sūnus“

Irenos Gasperavičiūtės nuotr.

Lietuvos karžygys

Irenos Gasperavičiūtės nuotr.

Namų papuošimas

Irenos Gasperavičiūtės nuotr.

Koplytstulpis Agurkių Černelių sodyboje

Suvalkų trikampio išeiviai Kanadoje

VYTAUTAS PEČIULIS

Tęsinys.

Pradžia „Aušros“ š. m. 21 nr.

Ilgesniai laikui iš Ožkinių atvyko pas dukrą padėti auginti anūkes Magdalena Burauskienė. Susitikus su Kanadoje gyvenančia pažįstama Julijona Pečiulienė, kalbėdavosi apie jaunystės gyvenimą. Buvo įdomu klausytis mūsų krašto vyresnių moterų pokalbių. Jos prisimindavo prieškarinius sunkumus, kuriuos turėjo pakelti to krašto lietuviai. Pasakodavo, kaip giedodavo bažnyčios chore, dalyvavo procesijoje nešant vėliavas ir altorėlius. Jau jų nėra tarp gyvųjų. Viena amžinai

ilsėtis atgulė Kanados lietuvių kapinėse, kita – Punsko kapinėse.

Apskritai trikampiečių vardas tariamas pagarbiai. Vietos lietuviai giria jų darbštumą, lygina, kuo skiriasi nuo tautiečių iš Lietuvos. Visur galima sutikti savus, dauguma prisideda prie parapijų veiklos. Toronte yra dvi lietuviškos parapijos, kurių veikloje dalyvauja trikampiečiai.

Iš daugelio kaimų daugiau ar mažiau žmonių yra atvykę į Kanadą. Daugiausia išleidę yra Ožkiniai, Šlynakiemis, Valinčiai, neatsilieka Vidugiriai, Peleliai, Žvikeliai ir kiti kaimai. Daugiausia trikampiečių gyvena Toronto mieste (įskaitant

priemiestį Mississauga). Anapilio sodyboje yra bažnyčia ir lietuvių kapinės. Antroje vietoje – Hamiltono miestas. Po keletą gyveno Monrealyje, Sudburyje, Londone. Kanados vakaruose, Albertos provincijoje, Kalgaryje, gyvena mūsų kraštietė Nelė Savickaitė-Astravienė, kilusi iš Valinčių kaimo. Amerikoje didesni telkiniai yra Čikagoje ir Los Andžele, po keletą galima rasti Niujorke, Baltimorėje, Detroite, Klivlande ir kitose vietovėse. Esama kraštiečių Australijoje, Anglijoje, Vokietijoje, Ispanijoje, Portugalijoje ir kitose Europos valstybėse.

Neaplenkė mūsų kraštiečių ne-tektys. 2019 metų „Aušros“ šeštame numeryje buvau rašęs, kad lietuvių kapinėse yra palaidota 30 mūsų krašto žmonių. Nuo to laiko dar palaidota: Birutė Nevulytė-Ankudavičienė, kilusi iš Didžiulių kaimo, gyvenusi Hamiltone, Bronė Jasianauskaitė-Vilkuvienė, kilusi iš Šlynakiemio kaimo, ir Veronika Vainaitė-Balaišienė, kilusi iš Vidugirių kaimo (abi gyvenusios Toronte). Ontarijo provincijos šiaurės vakaruose, Sault Ste. Marie (tariama Susanmari) mieste, palaidota Birutė Maksimavičiūtė-Druskienė, kilusi iš Rakelijos kaimo. Manitobos provincijoje, Vinipego mieste, mirė ir ten palaidotas punskietis Genius Januševičius, kilęs iš Sožalkų kaimo. Toronte mirusios Irena Kružikaitė-Savickienė, kilusi iš Budzisko, ir Teklė Pauliukonytė-Kalvinskienė, kilusi iš Vaičiuliškių kaimo (jų urnos su pelenais tinkamu laiku bus nugabentos palaidoti Punsko kapinėse, tėvų kapavietėse).

Besisvečiuojančios Birutės Vydrienės gimtadienis su artimaisiais

Punskiečių susitikimas su koncertuoti atvykusia Stasio Liupkevičiaus šeima 1990 m.

Australijoje palaidota Petronelė Valinčiūtė-Pečiulienė, kilusi iš Valinčių kaimo. Naujojoje Zelandijoje palaidota iš Valinčių kaimo kilusi Marytė Savickaitė-Grinskienė.

Neaplenkė netektys trikampiečių šeimų: mirė trys naujagimiai, 1983-iaisais dvidešimties metų studentas Tomas Prakapas, Bronės Kalinauskaitės-Prakapienės, kilusios iš Trakiškių kaimo, sūnus, 2020 m. staiga mirė mūsų 47 metų sūnus Edvardas, 2022 m. pradžioje – Marytės Sutkaitienės (Paplauskaitės iš Ožkinių) Kanadoje gimusi dukra Marytė, nesulaukusi šešiasdešimties, o metams einant į pabaigą, spalio mėnesį – Kanadoje gimęs, penkiasdešimties metų nesulaukęs Juozas Radzevičius, Kazimiero Radzevičiaus, kilusio iš Pristavonių (jau mirusio), ir Stasės Sandaitės-Radzevičienės, kilusios iš Paliūnų kaimo, sūnus.

Žvelgiant į kasdienį gyvenimą, trikampiečių galima rasti visur. Dviejuose lietuvių kredito kooperatyvuose (lietuviai juos vadina bankeliais) dirba nemažai mūsų kraštiečių. Kai kurie įgavę patirties bankininkystėje įsidarbino kanadietiškos finansų įstaigose, kur gauna didesnę atlyginimą. Trikampiečių atžalos randamos skautuose, ateitininkuose, mišių

tarnikuose, šoka tautinių šokių ansambliuose. Toronto šokių ansamblio „Gintaras“ vyriausiasis vadovas yra Romas Jonušonis. Jis ir Vida Brazaitytė (gimusi ir augusi Čikagoje, jos motina yra punskietė Alicija Kalkauskaitė) buvo 2012 m. Bostone vykusių pasaulio lietuvių šokių šventės vyriausieji vadovai. Ilgus metus renginiams, vestuvėms ir krikštynomis maistą su kraštietėmis padėjėjomis gamino Janina Krakauskaitė-Gurklienė, kilusi iš Žvikelių. Gurklienei palengva traukiantis pensininkės gyvenimui, jos pareigas perima Onutė Valinčiūtė-Rėkienė, kilusi iš Šlynakiemio kaimo. Sekmadeniais po mišių Anapilio parapijos salėje galima pasivašinti daugiausia cepelinais ir kugeliu, kuriuos pagamina Teresė Ramanauskaitė-Spudulienė su motina Danute Ramanauskiene.

Šiek tiek trikampiečių gieda pamaldų metu su parapijos giesmininkais. Valdas Ramanauskas su mūsų kraštiečiais paruošdavo muzikines programas, daugiausiai Sambūrio renginiams. Kai veikė jaunimo bažnytinis choras „Angeliukai“, kuriame giedojo giminės jaunimas, Valdas vadovavo ir buvo vargonininkas Lietuvos kankinių parapijoje. Daug metų vadovauja estradinės muzikos grupėi,

kurioje dainuoja dukra ir dainininkė, kilusi iš Lietuvos. Kai Lietuvos kankinių parapijoje reikėjo vargonininko, pareigas perėmė Vitas Balyta. Jam vadovaujant parapijos choras Vėlinių proga giedojo rožančių taip, kaip giedama Punske. Vitas Balyta vadovavo taip pat daug metų gyvusiai kapelai „Sūduva“. Ji sėkmingai pasirodydavo lietuvių telkiniuose. Man teko groti armonika, dainuoti ir pasakoti humoristinius monologus. Sėkmingą veiklą reikėjo nutraukti, kai vadovas negavo leidimo pasilikti Kanadoje ir turėjo išvykti. Kai lankydavosi pas vaikus Kanadoje Juozas Bansevicius (jau miręs) su žmona, taip pat prisijungdavo prie kapelos. Kartą viešėdamas ilgesnį laiką prikalbintas dainavo vyrų chore „Aras“, su kuriuo koncertavo lietuvių telkiniuose. Keletą kartų buvo atvykęs pasisvečiuoti pas seserį Jurgis Pykys, su kuriuo lankėm pradžios mokyklą. Kiekvienąkart prisimindavom giminėje grojamas žinomas melodijas ir sukurdavom naujų.

Trikampio dzūkai sėkmingai gyvena, turi darbus, nuosavus namus, kai kurie sukūrę savo verslą. Anksčiau Toronte gyvenęs dzūkas, kilęs iš Kučiūnų, ne per toliausiai nuo mūsų krašto, Lietuvoje, turėjo gerą humoro jausmą. Jis buvo vadinamas dzūkų karaliumi, o jo namai dzūkų ambasada. Jis sakydavo: „Paimk dzūkų, išrank nuogų ir užmūryk už sienos. Jis ne cik kad su rankom išsikrapščis laukan, bet da išeis su nauju koscimu ir dziegorum.“ Jis man sakydavo, kad jau sensta ir greitai negalės valdyt. Pasirinko mane. Pagal dzūkišką statutą nusivedęs į girią pamokys mane valdymo bei perduos karalių, kad toliau dzūkai išliktų vieningi. Gaila, bet taip neįvyko. Dar sovietmečiu skridamas į Lietuvą lėktuve pajuto, kad širdis silpnėja. Mirė Maskvoje. Giminės pasistengė palaidoti Lietuvoje. Taip liko dzūkai be karaliaus. O jis sakydavo: „Dzūkai be karaliaus – kap puliukai be tupikės.“

Iš Vytauto Pečiulio asmeninio albumo

Kanadoje susitikę nuo vaikystės pažįstami muzikantai Jurgis Pykys ir Vytautas Pečiulis

Kyla klausimas, ar nenukentėjo toks mažas lietuviškas kampelis, išleidęs svetur nemažą būrį kraštiečių? Nuo senų laikų žmonės išvykdavo į užjūrius: vieni užsidirbti, kiti geresnio gyvenimo paieškoti. Caro okupacijos laikais daugelis iškeliavė, kad nereikėtų tarnauti caro kariuomenėje. Rizikuodami eidavo slapta į Prūsus per žandarų saugomą sieną ir pasiekę uostą išplaukdavo svetur, kai kurie dirbdami prekiniuose laivuose pasiekdavo išsvajotą Ameriką, kurioje nieks jų nelaukė. Nepažįstamoj šaly pėsti eidavo į Pensilvanijos anglių kasyklas, kuriose buvo nesunku gauti darbą. Mano senelis pasakodavo apie darbą kasykloje. Gyveno pas lietuvi, kuris turėjo alaus barą. Grįžęs iš darbo kasykloje pavalydavo patalpą, tai jam nereikėjo mokėti už kambario nuomą. Kaip maitinosi, nežinau, nes apie tai neteko pasiteirauti. Atvykus į šį kraštą dar buvo gyvų ankstyvų

ateivių, kurie apie išgyventus sunkumus, kai gimtinėje nebuvo jiems vietos, pasakodavo su ašaromis. Daug kas, padirbęs keletą metų, grįždavo ir pirkdavo ūkį arba išmokėdavo vadinamuosius dalykus likusiems šeimos nariams. Buvo tokių, kurie neatlaikę sunkaus darbo, grįždavo užsidirbę tik kelionei. Vienas greitai grįžęs pasakė: „Ten, Amerikoje, praktikas su krauju teka nuo sunkaus darbo.“

Kurie pasilikdavo gyventi, sukūrė šeimas, išaugino vaikus ir lamingai gyveno, tapdami naujo krašto piliečiais. Mano kartos ir jaunesnieji tokių sunkumų nepatyrė, nors nemokant kalbos buvo sunku įsidarbinti. Jos pramokus atsiveria geresnės galimybės dirbti ir gyventi. Ar yra nuostolis mūsų kraštui, kai daug lietuvių išvyko? Geriau išvykti čia negu kur nors į Lenkijos gilumą – ten garantuotas sulenkėjimas. Čia gyvenantys pasidaro geresni lietuviai, labiau vertina savo kilmę. Pačiame Suvalkų trikampyje visiems įsidarbinti nėra galimybių, užtat verta pabandyti įsikurti krašte, kur geresnės galimybės. Maironis rašė: „Tau dar liko sūnų...“ Turėdamas šiuos žodžius omenyje, prieinu išvadą, kad mūsų krašte lieka daug gabių ir gerų lietuvių, kurie jo nepraras ir ateityje išlaikys lietuviybę. Mes čia gyvendami padedame ne tik giminėms, bet ir lietuvių reikalams.

Atliekame kilnią pareigą, paremdami gimtąjį kraštą. Teikiame reikalingą paramą. Didžiuojamės, kad parėmėme parapiją, kai buvo atnaujinama šventovė, padėjome, kai reikėjo paramos pradendant statyti kultūros namus. Lankantis 1987 metais, kai buvo planuojama lietuvių namų statyba, susitikime su namų statymo komitetu aptarėm, kaip sutelkti pinigų pradžia. Pagal tuometinės valdžios reikalavimus (tai labiau buvo trukdymas), nebuvo galima gauti lėšų iš užsienio. Sutarėm su Punsko valsčiaus viršaičiu Romu Vitkausku pagudrauti ir pinigų parvežti privačiai. Tais laikais nebuvo trikampiečių organizacijos, taigi man teko telkti pinigus statybai pradėti. Taip sutelkta iš įvairiausių šaltinių nemaža suma, už kurią buvo atliekami pradiniai darbai. Buvau parvykęs netolimoje praeityje į savo kraštą, kai Romas Vitkauskas dar buvo gyvas, o namai jau pastatyti. Tuomet jis pasiūlė, kad kartu parašytume straipsnį apie kultūros namų statybą. Turėjome abu nusifotografuoti prie namų, kuriems bendromis jėgomis buvome davę pradžia. Kažkodėl tai nebuvo padaryta.

Negalima nepaminti Antano ir Stasės Zimnickų, kurie skyrė milžiniškas sumas, kad pirmiausia būtų atnaujinta kapinių koplyčia, paskui sudėti nauji bažnyčios langai. Paskutinis daug pinigų pareikalavęs darbas – vadinamosios špitolės atstatymas. Ne visi galime taip pasiaukoti, bet Zimnickams pavyko sutelkti turto, kuriuo galėjo gausiai paremti gimtąjį kraštą.

Malonu skaityti „Aušroje“ apie gyvenimą ir žmones, kurie nukelia prisiminimuose į gimtąjį kraštą. Minėdami dainos žodžius „Tegul svetur upeliais auksą semia...“, čia gyvenšim, o mintyse džiaugsimės, kad Jums labai gera, kai netoli Jūsų yra laisva ir nepriklausoma Lietuva.

(Pabaiga)

Iškeliavo viena pirmųjų „Gimtinės“ ansamblio dalyvių – Zofija Judickienė

ALDONA VAICEKAUSKIENĖ

Zosytę į ansamblį atsivedė jos kaimynė Genutė Muliarčikienė. Tai buvo labai nuoširdi, geraširdė, besišypsanti moteris. Niekad nesiskųsdavo ir visada supratingai padėdavo, dalyvaudavo visuose ansamblio, vėliau draugijos renginiuose. Zosytė, kaip ir visi pirmieji ansamblio dalyviai, stengėsi prisiminti savo jaunystės ir iš tėvų išgirstas dainas, pasakojimus, papročius. Tie žmonės suprato, jog reikia išsaugoti tai, kas paveldėta, kad ir jaunesnieji galėtų mokytis. Neatsitiktinai labai mielai bendravo su jaunimu, dalyvaudavo kartu išvykose, bendruose renginiuose, įvairiose akcijose. Tai buvo ta karta, kuri dar

gerai žinojo senuosius papročius, mokėjo visus kaimiškus darbus.

Zosė gimė 1933 m. Zofijos ir Jono Čėplų šeimoje Punsko kaime. Kartu augo dar trys seserys: Genutė, Polina, Marytė (Danutė sulaukusi 7 metų mirė). Kilus Antrajam pasauliniam karui kartu su visa šeima išvažiavo į Lietuvą. (Marytė ir Danutė gimė po karo ir į Lietuvą nebuvo išvažiavusios.) Vaiko atmintyje labiausiai įstrigo grįžimas į tėviškę. Tai

Zosė (pritūpusi) su sese Eugenija Čėplaite-Anuškevičiene

Zofija Judickienė

buvo ilgas kelias. Kelionė truko apie metus.

Baigiantis karui, tėvelis nusprendė, kad reikia grįžti namo. Pirmiausia visa šeima atvažiavo į Vilnių. Grįžimui namo reikėjo gauti leidimą. Jo laukta apie mėnesį. Kita tiek dar reikėjo laukti traukinio, kuris priimtų visą šeimą su visa, kad ir kuklia, manta. Apie jį šeimos klajones Zosytė kažkada man pasakojusi: „Atvažiavę į Vilnių matėme aplink griuvėsius, apsisotai nebuvo kur, tai džiaugėmės, kad leido prisiglausti tuščiam vagonė. Tame vagonė teko prabūti keletą mėnesių.

Su bendradarbiais

Pajudėjus traukiniui, nežinojome gerai, kur pakliūsime. Labai apsidžiaugėme pamatę, kad pasiekėme Kauną. Čia ir vėl bėda. Nėra kaip grįžti iš Kauno į Punkską. Susiradome pažįstamus, gyvenančius prie Kauno. Pas juos ir prabuvome visą žiemą. Tik atėjus pavasariui pradėjome ruoštis namo. Sugrįžę į tėviškę vėl neturėjome kur prisiglausti, nes sodyba buvo užimta. Ten gyveno lenkų šeima. Tik pasieniečiams išdavus pažymą, kad grįžome legaliai, sodybą atgavome.“

Mokytis jai teko nedaug. Lietuvoje tik pirmą klasę pradėjo lankyti, o grįžus į Punkską jau buvo peraugusi ir netiko mokytis su jaunesniaisiais.

1952 m. pradėjo lankyti Punksko bažnytinį chorą. 7 val. ryto ėjo į bažnyčią giedoti valandų. Vedė Jonas Judickas iš Punksko. Grįždavo namo ir vėl ėjo į bažnyčią giedoti, bet dabar jau su bažnytiniu choru „ant vargonų“.

Nuo pat vaikystės Zosytė mėgo dainuoti. Kartu su savo sesutėmis žaidė ir vis dainuodavo. Atmintyje išliko „Ant kalno karklai“ ir kitos dainos ir rateliai. Vlada Pajaujienė subūrė Punske chorą ir pakvietė Zosę. Dalyvauti teko neilgai, nes 1954 m. ištekėjo už Antano Judicko

ir daugiau laiko teko skirti namams. Susilaukė penkių vaikų: Valdo, Birutės, Danutės, Vytauto ir Jono. 1966 m. įsidarbino Punksko sveikatos įstaigoje. Ten dirbo iki pensijos pamainomis, taigi teko dirbti ir naktimis. Jos pareigos buvo prikūrenti krosnis, sutvarkyti patalpas. Kartais tekdavo padėti pacientams sutvarkyti žaizdas ar nedidelius susižeidimus. Jeigu nebūdavo gydytojo ar

seselės, reikėdavo ir pačiai suteikti nedidelę pagalbą. Nedidelė Punksko sveikatos įstaiga priimdavo ir gimdyves. Zosytei tekdavo ne kartą padėti moteriai gimdant, globoti naujagimį. Savo darbą atlikdavo su meile. Buvo visiems atidi, paslaugi. Sulaukdavo daug gerų žodžių.

Atėjusi į „Gimtinės“ etnografinį ansamblį turėjo gerą progą prisiminti girdėtas dainas, išmokti naujų, pabendrauti su bendraamžiais ir bendraminčiais. Tai buvo tie laikai, kai ansamblis neturėjo meno vadovo. Pamenu, kaip susėsdavome visi ir stengėmės prisiminti girdėtas vaikystėje ar jaunystėje dainas, ratelius. Vienas prisimindavo kokią posmelį, kitas kokią ištrauką, ir taip bendrom jėgom „sulipdydavome“ dainą. Užvesdavo tas, kuris geriausiai dainą mokėjo. Gaila, kad taip nedaug pavyko įrašyti dainavimo. Kai šiemet besilankant Lietuvos muzikos akademijos ekspedicijai atnešiau J. Babkausko ir A. Nevulio dainynus, daugumos senųjų dainų nebuvo kam padainuoti. Užmarštin jos nueina kartu su mūsų senoliais, kurie ta tradicine kultūra gyveno. Jiems nieko nereikėjo mokytis, nes tai buvo jų jaunystės gyvenimas.

Su folkloro ansambliais

PARDUODU

šalto spaudimo natūralų
rapsų aliejų
litrinės talpos buteliuose.

Teirautis tel.
+48 792 202 773.

PIRSIME

žemės sklypą
Punsko valsčiuje.

Tel. 669 404 694

**PARAMA UKRAINAI
LIETUVOJE**

Rekomenduojame remti VšĮ
„Mėlyna ir geltona“.

Gavėjas: VšĮ Mėlyna ir geltona

Banko sąskaita:

LT17 7300 0101 4089 4869

Bankas: Swedbank

Mokėjimo paskirtis: PARAMA

Įmonė EMISKAR

Vitas Pečiulis

Mokyklos g. 35

16-515 Punksas

Kokybiškai ir greitai montuojame oro kondicionierius bei
šilumos siurblius. Parenkame reikiamą kondicionierių/
šilumos siurblių bei užtikriname konkurencingas kainas.

Tel. 502 026 107

emiskar@op.pl

PARAMA UKRAINAI LENKIJOJE

Norintys paremti Ukrainos kariuomenę gali tai
padaryti banko pavedimu Lenkijoje.

Banko sąskaita: 91 1130 0007 0080 2394 3520 0002

Mokėjimo paskirtis (tytuł przelewu): Wsparcie dla

Ukrainy

Gavėjas (odbiorca przelewu): Narodowy Bank Ukrainy

Valiuta: PLN

Daugiau informacijos: <https://pomagamukrainie.gov.pl/chce-pomoc/prywatnie/pomoc-finansowa>

**GERBIAMI
PRENUMERATORIAI!**

*Nebūkite abejingi –
prenumeruokite „Aušrą“,
„Suvalkietį“ ir „Aušrelę“!*

Galima atvykti į redakciją Punkske
arba Lenkijos lietuvių draugijos
būstinę Seinuose ar užsiprenume-
ruoti pavedimu į banko sąskaitą
(numeris pateikiamas paskutinia-
me žurnalo viršelyje), nurodant, už
kurį leidinį mokama.

**LIETUVIŠKŲ LEIDINIŲ 2023 M.
PRENUMERATOS KAINOS**

Šalis	Laikotarpis	Aušra	Aušrelė	Suvalkietis
Lenkija	metai	48	12	8
	pusmetis	24	6	4
	ketvirtis	12	-	2
Užsienio šalys (nepirmenybiniu paštu)	metai	100	30	30
	pusmetis	50	15	15
	ketvirtis	25	-	7,5
Užsienio šalys (pirmenybiniu paštu)	metai	140	50	50
	pusmetis	70	25	25
	ketvirtis	35	-	12,5